Нобэ НэщІикІыж хьидщ

зэщІиІэтэри

олимпиадэхэм

зэгъэпэщыным икІи зыху-

щІыналъэм щыщу зэпеуэ-

хэм цІыхуищ хэтщ.

щэхуу.

ЕгъэджакІуэр ящыгъупщэркъым

КъБР-м и Іэтащхьэ КІуэкІуэ Казбек НэщІикІыж хьидым теухуа и хъуэхъу

Къэбэрдей-Балъкъэрым ис муслъы- къуэ псоми яхуэгъэзауэ лэжьы мэнхэм Нэщійкіыж махуэ лъапіэмкіэ гурэ гъэшхуэ ирагъэкіуэкі. псэкІэ сынывохъуэхъу!

КъэщІэрэщІэжыным епха гуфІэгъуэм и нэщэнэщ нэхугъэкІэ гъэнщІа мы махуэшхуэр, дэтхэнэ зыми и гур фІым къыхуигъзушрэ и псэм и къабзагъым еліэліэным, ціыхухэм дахэу ядекіуэкіыным, зэныбжьэгъугъэмрэ унагъуэм и лъапіагъымрэ яхъумэным, гущіэгъу яхэлъыным, адрейхэм ядэІэпыкъуным тригъэгушхуэу.

Республикэм муслъымэну исыр нэгъуэшІ дин зезыхьэхэм, дин, жылагъуэ зэгухьэныгъэхэм щыщхэм я гъуижь-ижьыжкіэ къыддекіуэкі псэукІэ хабзэхэр къызэтенэнымкІэ, ціыхугъэм и тегъэщіапіэ быдэхэм, зэхущытыкІэ гуапэм, зэгурыІуэмрэ пшіэ-нэмысымрэ я мыхьэнэр мыкіуэдынымкіэ, мамырыгъэ щыіэнымкіэ ліэныгъэ яіэну, дэтхэнэ зыри и гугъэфіхэм щІэгъэкъуэнышхуэ мэхъу, а лъэны- лъэІэсыну.

Нобэ ліыгъэ зыхэлъ ди лъэпкъэгъухэу дээ Іуэху хэхам къалэн щызыхьхэм ди къэралым щыщ адрей щалэхэм ябгъурыту Урысейм и цІыхубэр хахуэу къахъу мэ, дэ къытхапщэну зыхэт псэукІэ хабзэ пхэнжхэм дыщахъумэн папщІэ. Си гум къыбгъэдэкІыу абыхэм фІыщІэшхуэ яхузощі, я адэ-анэхэм щхьэщэ яхузощі.

Щхьэхуэу къыхэзгъэщыну сыхуейщ Къэбэрдей-Балъкъэрым ис муслъымэнхэм къыдэкІуэтей шІэблэр хэкупсэу къэтэджыным хэлъхьэныгъэшхуэ зэ рыхуащІыр, псапэхуэщІэ, волонтёр лэжьыгъэхэм, щІэныгъэм зегъэубгъуным жыджэру зэрыхэтыр.

Сигуми си псэми къабгъэдэкІыу сохъуэхъу. Къэбэрдей-Балъкъэрым щып сэу псоми узыншагъэ быдэ, насып, ехъу

• КъБР-м и Правительствэм

ХъугъуэфІыгъуэр хъумэным трагъащІзу

хэмрэ экологиемкіэ и министерствэм гьуэр гъэбэгъуэными йогугъу. Щакіуэ билету ятащ 1241-рэ. Щэкіуэным теухуауэ гулъытэ зыхуащіынухэри ягъэбелджы-

псэуныгъэр зыкъомкіэ елъытащ Узэщакіуэ хъуну псэущхьэхэр здэщыіэ щіыпіэхэм абыхэм я шхынхэр щракіу- тащ: къэкіыгъэу тонн 35-рэ, къэуат тщіыми, унэ хуитхэр дыухуэми, щіы- уэпсым и щытыкіэм арэзы укъимыщімэ, ральнэ лізужьыгъуэу тонн 19,5-рэ. ПсэущпсэукІэри нэгъэсауэ тыншу щытынукъым - лъэпощхьэпохэр щыІэнущ. ЩІыуэпсым и щытыкІэр, абы и хъугъуэфІыгъуэхэр къызэрыдгъэсэбэпыр, хьэуам и къабзагъэр гулъытэ нэхъыбэ дыдэ хуэныкъуэхэм ящыщщ. Псалъэм къыдэкІуэу жыпІэмэ, дэтхэнэ министерствэми и лэжьыгъэр экологием, щІзуэпсым и щытыкІэм къокіуэліэж.

ЭкологиемкІэ лэжьыгъэ зэкІэлъыхьахэр зэрекіуэкіым, республикэм щіыуэпсым щыхуэсакъынымкіэ Іуэхущіапіэхэм ялэжьым, къабзагъэр хъумэнымкІэ Іэмал зэхуэмыдэхэм зэрыхуекІуэм и фІыгъэкІэ, КъБР-р хабжэ зи экологие щытыкІэм нэхъ арэзы укъищІ щІыналъэхэм. Республикэр жыджэру хэтщ «Экологие» лъэпкъ проектым. Щіыуэпсым и къабзагъэмрэ и дахагъэмрэ хъумэным теухуауэ Іуэхугъуэхэр щокІуэкІ КъБР-м. Абы хеубыдэ мэзхэр гъэбэгъуэныр, псым и къабзагъэм кІэлъыплъыныр, щІыуэпсым и хъугъуэфІыгъуэхэр къыщыдгъэсэбэпкіэ, хьэуар зэрыдмыуфіеиным дыхуэсакъыныр. Ауэ, экологием ехьэлауэ арэзы укъэзымыщі Іуэхугъуэхэр, нэхъри гулъытэ хуэныкъуэхэр щыіэщ. Нобэ дытепсэлъыхьынущ ахэр гъэзэкІуэжынымрэ гъэтэмэмынымрэ теухуауэ щыІэ Іэмалхэм. Илъэс къэс, автомобиль транспортхэм я бжыгъэм къахохъуэ, псалъэм и хьэтыркіэ. Абыхэм хьэуар нэхъри яуфіей. ПхъэнкІийхэмрэ кІэрыхубжьэрыхухэмрэ зэхуэхьэсыным, зыхуей хуэгъэзэным епха лъэпощхьэпохэри мащІэкъым. ЦІыхухэм я деж нэхьэсын хуейщ щІыуэпсым хуэтщІ пщІэм, абы дызэрыхуэсакъым ди псэукІэри, узыншагъэри, экономикэри зэрелъытар. ЩІыпІэ щхьэхуэхэр, хабзэм къемызэгъыу, пхъэнкІий идзыпІэ зэращІым зэраныгъэ куэд къешэ. Мис апхуэдэ Іуэхугъуэхэми дыпэщІэтын хуейщ. Абы теухуауэ щыІэ гупсысэхэм дыхэплъэнщ, мурадхэр дгъэбелджылынщ, - жиlащ КъБР-м и Правительствэм и Унафэщ

Мусуков Алий. 2023 гъэм ялэжьахэм теухуауэ къэпсэлъащ КъБР-м щІыуэпс хъугъуэфІыгъуэ-хэмрэ экологиемкІэ и министр **Шаваев Ильяс**.

- Министерствэр щІыуэпс хъугъуэфІы-гъуэхэр къэгъэсэбэпыным, дыкъэзыухъуреихь дунейр хъумэным, мэзхэмрэ псэущхьэхэмрэ я щытыкІэм, псым и къабзагъэм кІэлъоплъ. Къалэнхэр дгъэзэщІэн папщІэ 2023 гъэм министерствэм хухахащ сом мелуан 592,8-рэ. Абы щыщу федеральнэ бюджетым ейщ сом мелуан 44,5-р. Республикэ мылъкум къыхэк ащ сом мелуани 148,3-рэ, - жиlащ минист-

«Экология» лъэпкъ проектым мэзхэр хъумэнымкІэ и Іыхьэр гъэзэщІэным 2023 гъэм федеральнэ ахъшэу сом мин 10114,1-рэ хухахащ. ЖыгыщІэ 308 686-рэ гектари 116-м щыхасащ.

Республикэм къыщащэкІуну щхьэхэм я бжыгъэхэм теухуауэ къэрал къэпщытэныгъэ (учёт) щыlащ. 2023 - 2024 гъэхэм кавказ къурш бжэну 166-м ещэкІуэну хуитащ. Абы щыщу 119-р къащэкІўащ. КхъуэпІащэу 138-м хуит хуащІати,

КъБР-м щіыуэпс хъугъуэфіыгъуэ- 127-рэ къащэкіуащ. Кавказ щыхь лізужьыгулъытэ зыхуащіынухэри ягъэбелджылащ. Абы теухуа зэіущіэ щекіуэкіащ каспийск аргъейуэ мелуанрэ ныкъуэрэ хуэдиз. Бдзэжьей ещэным - ДЭТХЭНЭМИ ди Іуэхущіафэхэр, ди теухуауэ 2023 гъэм мардэ ягъэуващ.

хьэхэм уащыкІэлъыплъ хъуну чэщанэу 34рэ зыхуей хуагъэзащ, псэущхьэхэр зыдэшхыкіыну хьэкхъуафэу 221-рэ ящіащ. «Ушлуту» ООО, «Ин-Тур» ООО-хэм туристхэр зрикІуэну лъагъуэхэр щыпха-шащ. ЩІыуэпсым и фэеплъ 15, ЕГРН-м и учётым щыту хъумэнымкІэ лэжьыгъэхэр ирагъэкІуэкІащ, - жиІащ министрым

ЩІыуэпсым и хъугъуэфІыгъуэхэр къэгъэсэбэпыным щытепсэлъыхьым къыхигъэщащ ахэр къыщІэхынымкІэ лицензэу 4 зэратар. Апхуэдэу псынэпс къыщіэ-шынымкіэ лицензэ 11 ятащ. Щіыуэпс хъугъуэфІыгъуэ къыщІэхыпІэу 6-м щІэлъ хъугъуэфІыгъуэхэм къахэхъуащ. Пша-хъуэу, мывэкІэщхъыу, ятІагъуэу, сэхуу, нэгъуэщІу къыщІахым я бжыгъэр проценти 3,2-кІэ хэхъуащ 2022 гъэм еплъытмэ.

Министрыр тепсэлъыхьащ республикэм щы псыежэххэми. Прохладнэ къалэм, Балъкъ и сэмэгу псы Іуфэр километр 0,8 -рэ къызэщ иубыд эу ягъ эбыдащ. «Экология» лъэпкъ проектым тету, Бахъсэныпсым и Іуфэхэр щагъэкъэбзащ Іуащхьэмахуэ районым. Мы гъэми пащэнущ а лэжьыгъэм. Герхожан-Су деж щагъэкъэбзащ ятІэпс зэрыж ухуэныгъэр. 2023 гъэм КъБР-м и мылъкукІэ къызэрагъэпэщри, Шэрэдж, Бахъсэн, Налшыкыпсхэм хаутІыпщхьащ каспий аргъейуэ

200-м щІигъ́у. ЦІыхухэм щІыуэпсым хуащІ гулъытэм къыхагъэхъуэным, ар къабзэу зэра-хьэнымрэ хуэсакъынымрэ къыхураджэу министерствэм иригъэкІуэкІащ республикэм и цІыху мини 100 хуэдиз зыхэта

Іуэхугъуэхэр. Шаваев Ильяс тепсэлъыхьащ 2030 гъэм нэс тещІыхьауэ министерствэм нэхъышхьэу гулъытэ зыхуищІыну къалэнхэмрэ мурадхэмрэ.

Республикэм и экологие щытыкІэр егъэфІэкІуэным теухуауэ къэралым къигъзув къалэн нэхъыщхьэхэм хеубыдэ дызэрыбауэ хьэуам къыхыхьэ фейр маще тщІыкІэрэ, дыкъэзыухъуреихь щІыуэпсыр зыхуей хуэгъэзэныр, псэуалъапхъэхэр кlэрыхубжьэрыхухэм зэрелэжь lэмалхэр гъэтэмэмыныр, щІыуэпсыр хъумэным нэхъри егугъуныр.

КъБР-м щы і і шы хьэуар фіей зыщі пкъахуэхэр зыщІэзышэ ухуэныгъэ 312-рэ. Апхуэдэ пкъахуэхэр къэзыгъэхъу Іуэхущіапіэхэр къызэгъэпэщауэ щытыпхъэщ фіейм и зэхэлъыкіэмрэ зыхуэдизымрэ къэзыпщытэ Іэмэпсымэхэмкіэ. Къэбэрдей-Балъкъэрыр щІым щелэжь, зыплъыхьакІуэхэр куэду къезыгъэблагъэ щІыналъэщ. Промышленнэ фІеягъэу хьэуам хыхьэр куэд хъуркъым. 2023 гъэм нэхъыбэу хьэуар фіей зыщіу щыта Гидрометаллургым и лэжьыгъэр къагъэувы ащ. Ди республикэр курорт шІыналъэщ. Хьэvap нэхъ къабзэ мыбы шышІынымкіз Іэмалхэм ящыщщ электрокъарукІэ лажьэ автомобилхэр нэхъыбэныр - ахэм къагъэсэбэпыркъым дагъэ, щІыдагъэ, антифризхэр. Апхуэдэ транспортым папщІэ электрокъару игъэхъуапІэхэр ухуэн хуейщ, - жиlащ министрым.

ГУГЪУЭТ Заремэ.

Къэбэрдей-Балъкъэрыр Щапагъцамра гугъамра я махуащі мы махуэхэм щІэныгъэм и урысейпсо утыку хъуащ. Налшык къалэм дэт 33-нэ курыт еджапіэм щіыуэпсымрэ дыкъэзыухъуреихь

щыщі э щымы толитикэр курыт щі эны кіэ и министр Шаваев хъус псалъэкі э ехьэліауэ лэжьыгъэшхуэ гъэм щыпхыгъэкіынымкіэ Ильяс, Бэрбэч Хьэтіутіэ и гъэза зи пщэ дэкla «Сириус» и къулыкъущlaпlэм и уна- цlэр зезыхьэ КъБКъУ-м и хэм дагъэлъэпіэну, къапэ- щіым и къуэдзэ Хъубий Ма- егъэджакіуэ щыль Іуэхугъуэхэм трагъэ- рат, КъБР-м егъэджэны- къэрал икіи жылагъуэ лэгушхуэну зэхьэзэхуэхэм я гъэмрэ щіэныгъэмкіэ и жьакіуэхэр. ублапіэм зыкъригъэхьэліащ министр Езауэ Анзор,

Парламентым и УнафэщІ КъБР-м и щІыналъэхэм хуэ пашэхэр.

КъБР-м и Іэтащхьэ Кіуэминистерствэм къэрал фіыгъуэхэмрэ экологием- щіэм кърихьэліахэм фіэ-

захуэзы-Хъубий хэгъэгум къыхигъэщащ къэралпсо егъэджэныгъэ фэщіым и къуэдзэ Маго- проректорым и къалэнхэр и егъэджэныгъэ Іэнатіэм хэфщіыкіар, къызэрывгъэ-Іэнатіэм и ліыкіуэхэри. Ди медов Іэдэм, КъБР-м и зыгъэзащіэ Лесев Вадим, олимпиадэхэм мыхьэнэшзэрыщаІэр. «Псом Махуэщіыр ныбжьыщіэ- Правительствэм и Унафэ- щіапіэхэм я іэщіагъэліхэр, хуейт зэхьэзэхуэхэм я иужьабдеж УФ-м Егъэджэныгъэмкіэ и КъБР-м щіыуэпс хъугъуэ- кіуэ Казбек и ціэкіэ зэіу- гъэм лъагъуэщіэхэр щып- Хъубий Марат. хашу, къэхутэныгъэ бэлыхь-

хэр зыщіыну ціыху ціэрыіуэ къахэкІыну дазэрыщыгугъыр. Сыт хуэдэ Іуэхуми жэуаплыныгъэ пылъщ. Ар зыхыумыщІзу, абы кърикІуэнкІэ хъунухэр зэпумылъыту уэху уеувалІэ хъунукъым. Мы зэпеуэ дахэм кърихьэлІахэм апхуэдэ пщэрылъ зыщащІыжауэщ къызэрызгурыІуэри, фы-шІемыгъуэж. Фызытет гъуэгур икъукІэ хъуэпсэгъуэщ, дахэщ, Іэджэ фІыгъуи зыхэгъэпщкІуа ІэнатІэщи, фи фІэщ фщІы абы фызэриІэтынур. Гуращэ пыухык ахэр зи із цыхуращ жыжьэ нэсыр, щалъхуа лъахэм хуэщІыпхъэ гурыщІэм и пщІэр зыІэтыфыр. ЩІыуэпсыр хъумэныр, абы къыдит хъугъуэфІыгъуэхэр цІыхум зэрыхуэщхьэпэн пэхуэщІэхэр къыхэлъхьэныр акъыли, зэмани, шыІэныгъи хуэныкъуэ Іуэхушхуэщ. ЗэрыфщІэщи, щІыуэпсым узэ-репсалъэ бзэращ къызэропсэлъэжынури, абыкІэ щІэныгъэ уимыІэу хъуну-Марат къым. Мис а щіэныгъэр къызэрывгурыІуар, зэрызэсэбэпыфыну щІыкІэхэр къэвгъэлъэгъуэну аращ мы Егоровэ Татьянэ, КъБР-м и егъэджэныгъэмкІэ и Іуэху- япэу къыхэзгъэщыну сы- махуэхэм екІуэкІыну зэхьэзэхуэхэми, гъуэгу махуэ рей Іыхьэм нэса ныбжьы- фытехьэну, фи зэфІэкІхэр щіэхэм я ехъуліэныгъэхэр фи гъэсакіуэхэмрэ егъэкъыщымыувы! эу джак!уэхэмрэ хьэкъ ящыфнэхъри заузэщіыну, щіэны- щіыну си гуапэщ», - жиіащ

(КІ эухыр 2-нэ нап.).

ЩІэныгъэкІэ дызыщыгугъхэр

НАЛШЫК сабийхэмрэ щІалэгъуалэмрэ зэхуагуэшащ Гундэлэн къуажэм Энеев ТиувыпІэр къыщахьащ ХьэтІохъущыкъуей фэщащ. школ №3-м щыщ гупым. ЕтІуанэ увыпІэр

«Гъунэгъум дэІэпыкъу»

жылагъуэ зэгухьэныгъэм

«Нарт» хьэщІэщым мэлы-

жьыхьым и 6-м псапэ зы-

пылъ Іуэху щригъэкіуэ-

кІащ. Абы ирагъэблэгъащ

мэжджытхэм я имамхэр,

медицинэм и лэжьакіуэ-

хэр, район администра-

цэхэм я Іэтащхьэхэр, са-

бий зеиншэхэр, Палес-

тинэм щекіуэкі зауэм зи

щхьэ къыхэзыхахэр, пси-

хоневрологие интернатым

«НАША республика» жы-

лагъуэ зэгухьэныгъэм и

къызэгъэпэщакІуэхэм

ящыщ зы, «Гъунэгъум дэ-

Іэпыкъу» псапэ фондыр зи

и гъэсэнхэр.

творчествэмкІэ я унэм щекІуэкІащ РАН-м и мур и цІэр зэрихьэу дэт школ №4-м академик, совет, урысей щІэныгъэлІ, фи- щеджэхэмрэ Налшык сабийхэмрэ щІалэзико-матиматикэ Щэныгъэхэмкіэ доктор, гъуалэмрэ творчествэмкіэ я унэм и гъэсэн-Лениным и цІэр зезыхьэ саугъэтым и хэмрэ. Ещанэ хъуащ Балъкъэр Ищхъэрэ лауреат Энеев Тимур и фэеплъ зэпеуэ. 7 - 8 школ №1-мрэ Арщыдан школ №2-мрэ. Зи классхэм щеджэ ныбжыьщІэ 90 зэпеуащ закъуэу зэпеуахэм я пашэ хъуащ Хьэматематикэмрэ физикэмкіэ яіэ щіэны- дыгъу Идаррэ Тхьэкъуахъуэ Маликэрэ. гъэмкіэ, космосымрэ космонавтхэмрэ яте- Жекеев Алихъан етіуанэщ. Ещанэр ухуауэ зыщыгъуазэмкіэ. «Хьэршым епха Іэрыхьащ Шэшэн Марат. Щіэныгъэмкіэ математикэмрэ физикэмрэ» зэпеуэм япэ къыхэжаныкlахэм щlыхь тхылъхэр хуагъэ-

ГЪУЭТ Синэ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым иужьрей махуэхэр уэф урэ зэрыщекіуэкіыр, щіыр къэхуабэу зэрыхуежьар къагъэсэбэпри мэкъумэшышІэхэм сэхуранымрэ нартыхумрэ хасэн щіадзащ. Республикэм и шіыналъэхэм мэкъумэш-промышленнэ комплексымкіэ я управленэхэм иджыблагъэ къата хъыбарымкіэ, нартыхур тращіакіэщ гектар 1,280-м, сэхураныр

ДЫЗЭРЫТ илъэсым нартыху жылапхъэм гектар мини 132,4-рэ хухахынущ, ар зымащІэкІэ нэхъыбэщ нэгъабэ зытращіам нэхърэ. Зэрытщіэщи, нартыхур республикэм и гъавэ нэхъыщхьэхэм, япэ иригъэщхэм яшышш. Псалъэм къыдэкІуэу: гъавапхъэмрэ джэш хъуреймрэ зэхэту хухах щІым и процент 60-р нартхэм я къэкІыгъэм къылъос.

ЗэкІэ къызэрабжамкІэ, сэхураным гектар мин 15 хуэдиз ирагъзубыдынущ, ар 2023 гъэм щыІа бжыгъэм хуэдизщ.

Абыхэм нэмыщі, республикэм и мэкъумэшыщіэхэм еужьэрэкlыу хасэ хьэр, зэнтхъыр, джэш хъурейр, кіэртіофыр, Іэщым щхъуантіэу ирагъэшхыну къэкіыгъэхэр, нэгъуэщІхэри.

ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олег.

УЛЪЫТЭ зыхэлъхэр

нэІэм щІэт Созаев Жэмал пщыхьэщхьэшхэм гъэблэгъахэм ехъуэхъуащ нэщІикІыж махуэмкІэ. Абы къыхигъэщащ фондым иригъэкіуэкі іуэхухэм мыхьэнэшхүэ зэраГэм сабийхэр, гулъытэ хуэныкъуэхэр ягъэгуфІэным теухуауэ.

Медицинэ щІэныгъэхэм я доктор, сабий дохутыр Жетишев Рашид фІыщІэ яхуищащ псапэ Іуэхур къызэзыгъэпэщахэм, нэщІ мазэ лъапІэм сабийхэм гулъытэ хуэзыщІахэм. Ар къызэхуэсахэм ехъуэхъуащ узыншагъэ, гуфІэгъуэ яІэну.

ТЕКІУЖЬ Заретэ.

🖸 Адыгэ Псалъэ adyghe@mail.ru apkbr.ru smikbr.ru Адыгэ Псалъэ

ЩІалэгъуэмрэ Ішерхем в едместув

(КІэухыр. ПэщІэдзэр 1-нэ нап.).

АдэкІэ олимпиадэм хэт дэтхэнэ зыми пэІудзауэ захуигъэзащ УФ-м егъэджэныгъэмкіэ и министрым и къуэдзэ Васильевэ Татьянэ. «Зи ужь фитыр щытхъу зыпылъ Іуэхугъуэ дахэщи, фызэщІэмыкІуэж, ипэкІэ фызэрыкІуэтэным фыхущІэкъу. Мы Іыхьэм къэсахэр къэрал псом щектуэкта хэгъэгъу зэхьэзэхүэхэм къыщыхэжанык ахэращи, фэ фытек уак Іэщ, фи насып Іыхьэр къэфхьэхуакІэщ. Иджы фи щІэныгъэм практикэ мыхьэнэ евгъэгъуэтыну Іэмал фиіэщи, фехъуліэну си гуапэщ. Къэбэрдей-Балъкъэрыр зихуэдэ щымы!э щ!ыналъэ дахэщи, абы къывитыну гузыхэщІэм Іэджэ Іэмали зэпеуэхэм зэрыхывигъэлъхьэнум шэч къытесхьэркъым», - жиlащ Васильевэ Татья-

тіэщ, щіэныгъэри ціыхур лъагэу зыіэт Іэмэпсымэщ. ДызыхэпсэукІ дунейм щІэныгъэ ущијэным нэхъ фіыгъуэшхуэ щыјэкъым. Сэ си гуапэщ мы зэпеуэхэм кърихьэл ахэм пыщІа Іуэхугъуэхэри дэтхэнэ зы ціыхуми, щІэми куэдми абы и зехьэным хуэгъэза есэныгъэ гуэр зимыlэ щыlэкъым. Ауэ щlэныгъэр къару лъэщщ, гъащІэми махуэ къэс зэхъуэкІыныгъэ куэд къыщохъури, щІыуэпсым и къэгъэсэбэпыкІэми мыхьэнэшхуэ иІэщи, къащтауэ къысщохъури, фи щІэныгъэкІи махуэхэр вгъэкlуэну си гуапэщ», - жиlащ Егоровэ Татьянэ.

Махуэр ягъэдэхащ «Кабардинка» къэфакІуэ гупым я «Уэркъ къафэмкІэ», щагъэ-Іуащ я макъ жыгъырур КъБР-м и цІыхубэ къуегъэлъыхъуэ. уэрэджы ак Іуэ Зеущэ Тэуес, Къуэщ Іысокъуэ Роксанэ, Куэцэ Идар сымэ, зыкъагъэлъэ- кlуэхэм я насып кlэныр къахьэхуну ди гуапэщ! гъуащ «Арабеск» ансамблым, КъБР-м сабийхэмрэ щіалэгъуалэмрэ я уардэунэм къафэмкІэ и «Таурыхъым хэт Урысей» ансам-

блым. Къэбэрдей-Балъкъэрым и щІыдэлъху лъэпкъхэм къадэгъуэгурыкіуэ щэнхабзэм и хуэмэбжьымэ зыщыуа концертыр зэхьэзэхуэхэм хэтыну ныбжьыщ эхэм гунэс зэращыхъуар я Іэгуауэхэм нэрылъагъу ящІырт.

Концертыр Іуэхугъуэ дахэм и щІыхькІэ драгъэуея хьэрэкіытэ щхъуэкіэплъыкіэхэмкіэ ухащ.

Олимпиадэхэм хузэхалъхьа программэр егъэлеяуэ купщафіэщ. Зэхьэзэхуэхэр щекіуэкІынущ Сабий зэчиифІэхэм я зэфІэкІым щыхагъахъуэ «ДыгъафІэ къалэ» академиемрэ Гъуазджэм, спортым, щІэныгъэм, еджэныгъэм зэфІэкІ лъагэ къыщызыгъэлъагъуэ сабийхэм защІэгъэкъуэнымкІэ «Антарес» центрымрэ. Ныбжьыщ Гэхэм къапэщылъщ къызэгъэпэщакіуэхэм экологие щіэныгъэмкіэ зэхагъзува тест лэжьыгъзхэр зэпкърахыну, ХьэщІэхэм псалъэ гуапэкІэ захуигъэзащ щІэныгъэ пэхуэщІэхэр утыку кърахьэу тепсэ-КъБР-м и Парламентым и Унафэщі Егоровэ лъыхьыну, щіыуэпсыр хъумэным икіи зе-Татьянэ. «Егъэджэныгъэр пщіэ зыпылъ Іэна- хьэным ехьэліа есэпхэр ящіыжыну, щытыкіэ пыухык ахэм я хэк ып эхэр къагъуэтыну. Апхуэдиз лэжьыгъэм кърикІуэри а махуэ дыдэм къэпщытакіуэхэм наіуэ къащіынущ. Зэпеуэм кърикіуахэмкіэ мыарэзыхэм я апхуэдэ гуращэ фызэри эр, сыту жып эм ди лэжыг тэм щ эрыщ эу хагтэллтэжыну ныбпщэдейр ефіэкіуэнуми екіэкіуэнуми зи іэ жьыщіэхэм іэмал яіэщ. Щіызэхуэса іуэхуилъыр фэращ. Дыкъэзыухъуреихь дунейр гъуэхэм къадэкіуэу, щіалэгъуалэр Къэбэрхъумэныр псоми ди хьэкъщ, щіыуэпсым дей-Балъкъэрым и щіыпіэ нэхъ дахэ дыдэхэм яшэнущ. Апхуэдэу абыхэм зыщрагъэплъыжылагъуэми, къэралми ялъэlэс Іуэхущ. Ма- хьынущ Іуащхьэмахуэ лъапэ, яшэнущ Шэрджанэрэ Шэджэм псыкъелъэхэмрэ, хэтынущ Ерчэнхэ я чэщанэм деж хьэбдзэжьейр псым щыхаутІыпщхьэ Іуэхугъуэхэм.

Къэбэрдей-Балъкъэрым урысейпсо мыхьэнэ зи зэхьэзэхуэхэр и щыпэзэхэшэкъым. ахэр зэгъэзэхуауэ шІэблэм ябгъэдэлъхьэныр 2019 гъэм, псалъэм и хьэтыркІэ, ди шІына-Іэмалыншэ хъу лэжьыгъэщ. А лъэныкъуэмкіэ лъэм щекіуэкіащ ціыхум и гъащіэр хъумэунэтІа еджэныгъэр зэхьэзэхуэм хэтхэм нэхъ нымкІэ пэублэ щІэныгъэр щрат дерс унэтІыныгъэм епха зэхьэзэхуэхэр, абы иужькІэ фызэмыблэжу, фи зэфlэкІкІи фызыщы- кlэщly «Сириус-2021» фlэщыгъэр зиlэ уахэ мысхьыжу, фи зэхэщІыкІкІи фыгушхуэу мы программэр щаутІыпщащ. Апхуэдэ зэхыхьэхэм къэралым и хэгъэгухэм къикlа ныбжыщІэ пэрытхэр къыщызэхуос, ахэр щІалэгъуэмрэ гугъэмрэ я махуэщІ хъууэ. Иджырей зэхыхьэри апхуэдэщ - фІым ущегъэгугъ, ар

Олимпиадэ зэпеуэхэм кърихьэлІа еджа-

ШУРДЫМ Динэ Сурэтхэр Къарей Элинэ трихащ.

НэщІ мазэ зэпеуэ

Хабзэ дахэ зэрыхъуауэ, Шэджэм муниципальнэ щІыналъэм и унафэщІ Борсэ Юрэ и жэрдэмкіэ, КъБР-м и Муслъымэнхэм я Іуэхущіапіэм ядиіыгъыу, сабийхэм ислъам диным хащіыкіыр къыщапщыта зэпеуэ екіуэкіащ мэлыжьыхьым и 4-м. Ар щызэхашащ «Мир» жылагъуэм дэт мэжджытым.

ЗЭПЕУЭМ и къэпщытакіуэ гупым хэтащ Къэбэрдей-Балъкъэрым и муслъымэнхэм я Іуэхущіапіэм и унафэщі муфтий Дзасэжь Хьэзрэталий, Шэджэм муниципальнэ щІыналъэм и унафэщІ Борсэ Юрэ, Іэбу Хьэнифэ и ЦІэр министрацэм щагъэхьэзыра тхылъхэр иратащ. Екіуэкіа зэзезыхьэ Кавказ Ищхъэрэ ислъам университетым и ректор Чочаев Шарафутдин, муф- нымрэ къыдэкІуэтей щІэблэр гъэ щхьэхуэ яхуищІащ КъБРтийм и къуэдзэхэу Мисиров Хъызыррэ зэпеуэр езыгъэ- гъэшхуэ зэрыхуищТым пакІуэкІа Сыжажэ Алимрэ.

Дзасэжь Хьэзрэталий нэщІ унафэщІ Борсэ Юрэ ЩІыхь мазэ лъапІэм ирихьэлІэу мазэ лъапІэмкІэ псоми ехъуэ- тхылъ, Шэджэм ЕтІуанэ къуахъури, Іимамхэмрэ егъэджа- жэм и Іимам ХъуэкІуэн АрсекІуэхэмрэ фіыщіэ яхуищіащ нрэ Яныкъуей къуажэм и Іисабийхэр диным зэрыщагъэ- мам Элекуев Хьэсэнрэ фІыгъуазэм, зэпеуэм хэтыфын щІэ тхылъхэр яхуигъэфэхуэдизу зэрагъэхьэзырам щащ. папщіэ. Алыхьталэм фіэфі администрацэм ІуэхуфІкІэ утыку къихьа Борсэ Юри фІыщІэ хуищІащ.

хэм я зэфіэкі къагъэлъэгъуа ефіэкіуэным еліаліэ іимам-

кІуэныгъэр къихьащ, дауэдатыгъэхэр хуагуэшащ.

Ислъам диным зиужьыгъэсэнымрэ хэлъхьэны-Езы Шэджэм къу А. къызэригъэпэща хэщкъыб-

гъэдэкіыу, илъэс куэд щіауэ ныбжышЦэхэм я гъэсэны-Гуп-гупу зызыгуэша сабий- гъэмрэ я фіэщхъуныгъэмрэ дин Іуэхущіапіэм. нэужь, жэуап пэжу нэхъыбэ хэу Гижгиев А. (Хъущтэ-Сырт),

къызыбгъэдэкІа гупым те- ПщыхьэщІэ А. (Нартан), Жаникаев М. (Каменкэ), ДыщэкІ пщэм хэта псоми Шэджэм ад- Л. (Лашынкъей) фІыщІэ печэм нэхъ жыджэру зыкъышызыгъэлъэгъуахэм тым щІалэгъуалэм я ІуэхухэмкІэ и министр Лу Азэмэт. пщіэ. Дзасэжь Хьэзрэталий Пшыхьым кърихьэліа псори Зэхьэзэхуэм щІидзэн ипэ, Шэджэм администрацэм и акъылэгъу зэдэхъуащ нэщІ мыпхуэдэ зэхыхьэкІэ екІу зэрызэхаублар Іуэху дахэу зэрыщытымкіэ. Абы гуіэфітещІэж хуэхъуащ «Мир» жылагъуэм и Іимам Къумы-

> хьэжыр. Хъыбарыр зэбгритык ащ КъБР-м и Муслъымэнхэм я

> > КЪУДЕЙ Іэминэ.

Къэралым и лъабжьэ быдэ

и тегъэщіапізу, 2024 гъэр ди къэра- дэіэпыкъуныгъэ хэха ярет. «Анагъэм лым щагъэуващ Унагъуэм и илъэсу. Ар егъэкіуэкіа зэрыхъум къигъэлъэгъуэнущ къэралым и дежкіэ унагъуэм и і э мыхьэнэр, абы щіэдзапіэ хуэхъу хъугъуэфіыгъуэхэр хъумэным гулъытэу игъуэтыр зы-

УНАГЪУЭР хъумэным, абы исхэм щІэгъэкъуэн яхуэхъуным ди ресгулъытэшхуэ щегъуэт. Быныр пІыным, зыужьыныгъэрэ щІэныгъэрэ егъэгъуэтыным хуэщІа апхуэдэ дэlэпыкъуныгъэр щlыналъэм и унафэщіхэм зэфіах, унагъуэщІэм сабий къыщихъуа зэманым къыщыщіэдзауэ ар балигъыпіэм куэд щІапІ унагъуэхэм. Апхуэдэхэм я яІэрыхьащ я псэупІэхэр ирагъэфІэкІуэным хуэунэтІа социальнэ дэІэпыкъуныгъэхэр. 2023 гъэм къриубыдэу унагъуэшхуэу 3136-м субсидиехэр иратащ, фэтэрыпщІэхэмрэ коммунальнэ Іуэхутхэбзэхэмрэ я уасэхэр ятын папщІэ. КъинэмыщІауэ, бын ет-

Урысей Федерацэм и Президен- Бынитху е нэхъыбэ зыгъуэта, зыпіа, тым нэгъабэ къыхилъхьа жэрдэмыр екlyy зыгъэса анэхэм щІыналъэм и щІыхь» медалыр, сабий къэс мин 30 хъу ахъшэри и гъусэу, 2008 гъэ лъандэрэ иратащ ди щІыналъэм и анэ быныфІэу 383-м.

А Іуэхугъуэхэм адэкІи зегъэужьыным, зегъэшэщІыным хуэунэтІащ Унагъуэм и илъэсри. Абы къриубыдэу ди республикэм къыщызэрагъэпэщы нущ Іуэхугъуэ куэд, щызэф ахынущ лэжьыгъэ купщафіэхэри. 2024 гъэм къриубыдэу республикэм и щІыпіэхэм, къалэхэм щагъэлъэпіэнущ «Анагъэм и щІыхь», «Анэ-лІыхъужь», «Адэ-анагъэм и щІыхь» къэрал дамыгъэхэр зыхуагъэфэщахэр. Апхуэдэу, дызэрыт мэлыжьыхь мазэм къыщыщіэдзауэ щіыпіэхэм, иужькіэ щіыиувэху. Псом хуэмыдэжу йолlалlэ бын налъэм щекlуэкlынущ «Илъэсым и унагъуэ» къэралпсо зэпеуэм и Іыбжыгъэр ди республикэм 11665-рэ хьэхэр, абыхэм щытекІуахэр щащохъу. 2009 гъэм къыщыщіэдзауэ гъэфіэж пшыхьхэри щіыгъуу. Гуфіэбынунагъуэшхуэхэм ящыщу 1769-м гъуэ зэхыхьэхэр районхэм, къалэхэм къыщызэрагъэпэщынущ Унагъуэм, лъагъуныгъэм, зэхуэпэжыныгъэм, Анэм, Зи ныбжь хэкІуэтахэм я махуэхэм я щІыхькІэ.

Илъэсым и кіуэцікіэ набдзэгубдзаплъэу кІэлъыплъынущ икІи къапщытэнущ балигъыпІэ хуанэр зыгъуэт унагъуэхэм зэ тыгъуэу бзылъхугъэ уэндэгъухэм я узыншаират я псэукіэр зэрырагъэфіэкіуэн гъэр зыхуэдэр. Ди республикэр жысом мин 250-рэ, мазэ къэс яГэрыхьэ джэру хэтынущ узыншагъэр хъусабий ахъшэмрэ бын къазэрыхэхъуам мэным теухуа «Унагъуэр узыншэмэ,

Абыхэм ирагъэблэгъэнущ балигъхэри ныбжьыщ Іэхэри. Гъэмахуэ мазэхэм къриубыдэу ирагъэкІуэкІынущ унагъуэхэр зыхэт щІыналъэпсо спорт зэхьэзэхуэхэр. Гулъытэншэ хъунукъым зи узыншагъэм сэкъат и э ныбжьыщІэхэри. Абыхэм папщІэ къызэрагъэпэщынущ спартакиадэ хэха.

Фокіадэ мазэм и пэщіэдзэм яублэнурэ щэкІуэгъуэри къиубыду ди республикэм щекІуэкІынущ «Унагъуэм ціыхум и гъащіэм щиубыд увыпіэр» урысейпсо дерс зэјухар, унагъуэм илъ лъапІэныгъэхэр, хабзэ дахэхэр хъумэным теухуа конференцхэр, пшыхьхэр. Пащэнущ «Мыхьэнэшхуэ зиlэ Іуэхугъуэхэм ятеухуа псалъэмакъ» классщІыб дерсхэм. Абыхэм ятещІыхьа Іыхьэ хэтынущ курыт школыр къэзыуххэм папщІэ къызэрагъэпэщ къызэрыщІагъэкІ гуфІэгъуэ зэхыхьэхэми. «Си унагъуэм срогушхуэ» марафоныр, «Унагъуэ узыншагъэ спорт», «Унагъуэхэмрэ ГТО-м и мардэхэмрэ» зэхьэзэхуэр, «Унагъуэмрэ лъэпкъ хабзэмрэ», «ФІэщхъуныгъэ. Гугъапіэ. Лъагъуныгъэ», «Унагъуэщіэ нэхъыфІ» зэlущІэхэр, «Таурыхъыр щыхьэщІэ унагъуэ» щІыналъэпсо фестивалыр хьэлэмэт икіи купщіафіэ хъуну хуагъэфащэ.

Къинэмыщіауэ, фокіадэ мазэм ди унагъуэфІхэм я республикэм и ліыкіуэхэр хэтынущ Адэ-анэхэм я урысейпсо зэхуэсым. Зэхуэс зэмыліэупапщІэ унагъуэм хухахымрэ нэмыщІ. къэралыр льэщщ» Урысейпсо спорт жыыгъуэхэм къыща!этынущ уна-

Унагъуэм и илъэс

гъуэм, абы исхэм я хуитыныгъэр къэралым зэрихъумэр. ЩІыналъэм щагъэзэщІэнущ «Унагъуэм и унэтlaкlуэ» проект хьэлэмэтыр.

А псоми жыджэру хэтынущ республикэм и унафэщІхэр, КъБР-м Егъэджэныгъэмрэ щіэныгъэмкіэ, Узыншагъэр хъумэнымкіэ, Лэжьыгъэмрэ социальнэ дэІэпыкъуныгъэмкіэ, Щіалэгъуалэ Іуэхухэмкіэ, Щэнхабзэмкіэ, Лъэпкъ Іуэхухэмкіэ и министерствэхэм, щІыпіэ администрацэхэм я пашэхэр, ІэщІагъэлІхэр, жылагъчэ зэгухьэныгъэ зэмылІэужьыгъуэхэм я лыкіуэхэр, нэгъуэщі къэрал ІэнатІэхэри. А Іуэхугъуэ псори цІыхубэм я деж нахьэсынущ хъыбарегъашІэ Іуэхущіапіэхэм я лэжьакіуэхэм. «Унагъуэ 07» хъыбарегъащІэ порталми къыщагъэлъэгъуэнущ.

Апхуэдэ гулъытэ лъагэ ди республикэм щигъуэтынущ Унагъуэм и илъэсыр егъэкіуэкіыным. Нэгъуэщіу хъунукъым, сыту жыпІэмэ унагъуэ быдэр къэралым и лъабжьэш, жылагъуэ зэпіэзэрытыныгъэмрэ зыужьыныгъэмрэ я джэлэсщ.

• Ди

шІыналъэхэм

Май ЩІынальэр

къызэщІогъагъэ

Иужьрей илъэситхум

къриубыдэу Май щІы-

налъэм и автомобиль

гъуэгуу псори зэхэту

километр 45-рэ зэра-

гъэпэщыжащ. Иджып-

сту апхуэдэ лэжьы-

гъэхэр щрагъэкіуэкі

Май къалэр, Заречнэ,

Ново-Ивановскэ жылэ-

хэр зэпызыщіэ, кило-

метри 2,4-рэ зи кІы-

хьагъ гъуэгум ехьэліа-

уэ. Абы нэмыщІ, зэра-

гъэпэщыжынущ Шэ-

рэдж псым телъ лъэ-

мыжыр, жиІащ иджы-

благъэ Май щІыналъэм

и унафэщІ Саенкэ Та-

«ПТИЦЕСОВХОЗ»

хьэблэм дэт курыт еджа-

пІэм ухуэзышэ гъуэгуми

мыгувэу лэжьакІуэхэр

хохьэ Железнодорожнэ,

Совхознэ, Грибоедовым

и цІэр зезыхьэ уэрамхэр.

Лэжьыгъэм текІуэдэну

мылъкур республикэ бю-

«Къуажэхэм зе́гъэу-

жьын» лъэпкъ пэхуэ-

щІэм ипкъ иткІэ, Май

къалэм и унэхэм псы

къабзэ зэрекіуаліэ бжьа-

мийхэр къагъэщІэрэ-

щІэжынущ. Абы нэмыщІ,

лэжьыгъэхэр щрагъэ-

куэду щызэхуэс, сабий-

хэр щыджэгу щІыпІэхэм,

къалэ уэрамхэм, утыку-

хэм, пщіантіэхэм, нэ-

Хэку зауэшхуэм хэкІуэ-

дахэм я фэеплъхэри гу-

лъытэншэ хъуркъым.

Абыхэм ехьэлlayэ ира-

гъэкІуэкІыну лэжьы-гъэхэм сом мелуани 4

трагъэкІуэдэнущ.

цІыхухэр

кІуэкІынущ

гъуэщІхэми.

джетым къыхэкІынущ.

ирагъэvвэліэнуш.

ЖЫЛАСЭ Маритэ.

Шыуэпсым • Дифі догъэлъапіэ шысхырабгъу хузиІэ

Жьыт иджыри. Ауэ мэзыр къызэрызэщІэушэрэ зыкъом щІат. Иужьрей махуэ зыбгъупщІ, зы тІощІыр уэлбанэрилэурэ екlуэкlами, нышэдибэ зиукъэбзат дунейм. МахуэщІэ къихьар уэфІ зэрыхъунум и нэщэнэ зэралъэгъуарагъэнт - къуалэбзум я ІутІыжт. Иужь лъэхъэнэм Руслан хабзэ хуэхъуат и лэжьэгъухэр - и унафэм щэт щІалэхэр - зэбгригъэк а нэужь, мэзым щІыхьэрэ сыхьэтыпэ хуэдэ къызэхикІухьу, псэущхьэ лъэужьхэр къихутэу. Апхуэдэхэм деж абы и гур куэдым жэрт, Іэджэ и нэгу къыщІыхьэжырт, япэ дыдэу шышІыхьар мэзым къыдридзеижырт.

ПэщІэдзэ классхэм щыщІэса гъэхэм щегъэжьауэ къэзыухъуреихь дунейм Руслан. ЕгъэджакІуэхэм нэгу- къыдалъхьэ НыбжышІэм фіэкъащІэхэр, щІыуэпсым и щалэм и псэр яхьэхурт мэзымрэ абы зэзэмызэ щилъагъу псэущхьэхэмрэ. ИкІи я къуажэм, Старэ Шэрэдж, дэт курыт еджапІэр къызэринэкІа нэужь, ар куэдрэ егупсысакъым адэкІэ къыхихыну гъуэ-Осетие Ищхъэрэм щыІэ техникумым макІуэ. Ар къеух, къуажэм дэт мэз хозяйствэм лэжьэн шышІедзэ.

Абы ишхьэкІэ къытетхэм гу лэжьыгъэм зэрыхэгъуэзам, и хъуам, псом ящхьэращи, щхьэх, езэш жыхуэпІэр имыгъэр зэрызэфІигъэкІым, зыпэрыт Іуэхум дэрэжэгъуэ къызэрыритым. Арауэ къыщІэнэ Аул дэт мэз хозяйствэм щІашари.

Абы щыщыІа илъэсхэр хьэрискхъуэрисхэр псэушхьэхэр хъумэныр зэры- шынагъуэу

Зэманыфікіэ Вольнэ Аул ствэм къудамэ 11 къызэщіеухьэщыкъ хуэхъуат Мэщкіуащэ шыіауэ, Мэщкіуащэм и пщэ быдэри, Мэщкіуащэр зи нэжэуаплыны- хъыжь зегъэужьакіуэ щрашажьэкіэ, гъэшхуэ зыпылъ лэжьыгъэ иужьы Іуэк Іэ губгъуэм лэжьа- Аруан мэз-щак Іуэ хозяйствэм кіуэ щыдашкіэ, дуней фіы- и унафэщіу ягъакіуэ. Япэ магъуэр къеуэл ауэ къышыхъурт хуэхэм щегъэжьауэ Руслан куууэ щыгъуазэ зищІащ здэугъэщІэгъуэнт дуней къэхъу- ва ІэнатІэм и Іуэху зыіутым, абы щылажьэхэм я шыфэзэхэлъыкіэр. Псом хуэмыдэу ліыфэр зыхуэдэр зригъэ- хьэіуцыдз, хьэ хьэулей. Икіи щащ. Унафэщыр псом япэу иужь ихьаш мэзыр ціырхъ щыхъуа щІыпІэхэм жыгышІэхэр щыхэсэжыным, абы щІэс псэущхьэхэм я зекІуапІэхэм Іус, шыгъу щыгъэтІылъыным. КъимыдэкІэ, мэзым зэраныгуанэр зыхуэдэм - мэз лэ- гъэу щалэжьыр гъэмэщІэжьакІуэхэр щагъэхьэзыру ным, хабзэм къемызэгъыу абы шышакіуэхэм япэщіэтыным, и лэжьакІуэхэр зыкъегъэзэжри, Чернэ Речкэ хуей хуэзэным гулъытэшхуэ хvищащ. Мэз-щакіуэ хозяйствэм шыІэхэм ямылъагъуу къэнэнт МэщкІуащэм гугъу лъамытэу къэнакъым ІэщІа- зэрызригъэхьыр, и щхьэм япэ гъэлі ныбжыьщіэр щіэх дыдэ къэрал іуэхур зэрыригъэщыр икІи я нэхъыжьым дарэгъу ІэнатІэм хьэщыкъ зэрыхуэ- яхуэхъуащ, кърихьэжьахэр дагъэпсынщІэу щІадзащ. Абыхэм къагурыІуат баштещізу, и пщэ далъхьэ лэжьы- къузэр, кіий-гуор зи щіэгъэкъуэн унафэщІхэм Руслан зэращымыщыр, адыгагъэ зыхэлъ, нэгъуэщІыр зи щхьэм кІынш а здэкІуам куэдрэ езыльыту зэрыщытыр, зи щамыгъэlэу, къелъэlуу, Воль- Іуэхум пэжу бгъэдэт цІыхум зэрителъхьэр.

Мэщкіуащэр а Іэнатіэм зэрыІута зэманым къриугъэщІэгъуэну, гукъинэжу щы- быдэу я пщэ дэлъ къалэнхэм тащ Руслан дежкіэ. А лъэ- зихъуэжащ зыбжанэрэ. Ауэ хъэнэрщ зыlут ІэнатІэм и нэхъыбэу я ІуэхущІафэр ІэщІа- зыхуэунэтІауэ щытар мэзым гъэлі щіалэм нэсу къыщи- щіэс псэущхьэхэр хъумэщар - мэзыр, абы щас нырщ. Икіи а іуэхур сыт хуэдэу шымытами мыІуэху тыншыр хьэкъыу (щэкіуэну хуимыту, Іэщэ зыіы- щіэ жыхуаіэращи, уи жагъуэ щыпхыкlар, и lyэхущlафэм гъыу мэзым къыщlыхьэхэр хъун lyэху ущыхуэзи, ущезэнэхъри ижь щыхуэхъуар. А щыГэт), абы и гупыр я Гэназэрылажьэм хуэдэурэ, абы тіэм бгъэдэтащ екіурэ ещхьу, къыпхуохуэ. Руслан къызэрикъиухыжащ мэз хозяйствэм и зы ліыфі и быну, я гуфіэгъуи лъытэмкіэ, апхуэдэхэм деж хьэкіыну.

Новочеркасск дэт институ- зэрытщІэмкІи, Налшык къэрал шакІуэ опытнэ хозяй-

> ІэнатІэр нэхъыфІ хабжэу къэгъуэгурыкІуащ. Аруан щакІуэ хозяйствэм егъэбыдылІа мэзым щІэсщ псэущхьэ зэмылІэужьыгъуэхэр: кхъуэпlащэ, мэз дей сыт къытхужаlэнур, бжэн, бажэ, тхьэкІумэкІыхь, зэраныгъэшхуэ къэзыхьхэм япэщІэтащ Іэмалу щыІэр къагъэсэбэпурэ. Абыхэм ящыщщ уз зэрыціалэ къэзышэ кхъуэпащэр, хьэ хьэулейр, хьэІуцыдзыр. Руслан и жэрдэмкіэ, а Іуэхум къыхашащ мэз Іэгъуэблагъэм деж щитІысыкІа къуажэхэм

щэкІуэным хуэІэзэу дэсхэр. - Ди мэзхэм щІэс псэущхьэхэр фІыуэ солъагъу, - жеlэ Руслан, - абыхэм щхьэж я дуней тетыкІэ, я хьэл яІэжщ. Псом хуэмыдэу мэз бжэным и дахагъэрпхуэмыІуэтэщІыным хуэдизш. Ар слъэгъуа нэужь сигу къэкІыращ: Алыхьталэм къигъэщіа апхуэдэ псэущхьэ телъыджэм дауэ фоч ебгъапщэу узэреуэнур? Мыдэ художникым Іэзэу ищІа сурэтым ціыхур епщіэкіауэ еплъыркъэ. Апхуэдэщ а псэущхьэр. Абы и щІэжьейр-щэ? Мэзым ущІыхьауэ жыжьэу укъыщалъагъукІэ, къуацэм холъадэри загъэпщкІу, гу лъумытэ я гугъэу. Е я щхьэр тхьэмпэ Іувым щагъапщкіуэ. Апхуэдэхэм деж тІэкІуи умыдыхьэшхын, ауан умыщІын плъэкІыркъым, «мыхэр зэрыделэ цІыкіу» жыпіэу.

Дэтхэнэ зы цІыхуми и дунейр фІы защІэкІи Іей защІэкІи зэхэухуэнакъым. Гъаши, гукъыдэж ущимыІэ махуи лэжьакіуэхэр щагъэхьэзыру я нэщхъеягъуи зэдагуэшу. Дэ нэхъ хущхъуэфі дыдэр ды-

къэзыухъуреихь дуней телъыджэрщ: мэзырщ, псыежэххэрш, гуэлхэрш, къуршхэрщ. Езы МэщкІуащэм псом хуэмыдэу дэрэжэгъуэ, гухэхъуэгъуэ къезытыр, и псэм и щасэр къуалэбзум я бзэра-бзэ гугъэпсэхурщ, урибауэ пэтми зыщумыгъэнщІу мэзым щІэт хьэуа ІэфІырщ. И къуажэгъум е и лъэпкъэ-

гъум фІы къехъуліауэ щызэхихкіэ, и щхьэм къылъысам хуэдэу щогуфІыкІ Руслан. Абы дежкіэ лъапіэщ адыгэм, республикэм я пщІэр зыІэт дэтхэнэри. Ауэ и гукъыдэжыр иреудых лъэпкъыр, жылагъуэр зыгъэпуд хъыбар Іейм. Псом хуэмыдэу и гур зыхуэмыгъуэ щІыуэпсым лей къыщылъысым, мэзым ди гъащІэм щиІэ мыхьэнэр зи акъылым къимыт асэхэм я зэранкіэ жыгхэр щысхьыншэу щраупщІыкІым деж:

- Дэ а мэзым къыщІэтх сомыракъым дызэгупсысын хуейр, атІэ ди ужь къиувэну щІэблэм пщэдей къахуэдгъэнэнурщ. Жыг паупщТым и піэкіэ жыгыщіэ ціыкіу хасэжу щытами сыт хъунт. Апхуэдэхэм къагурыІуэркъым е къагурыІуэну хуейкъым а жыг къом къибупщІыкІым дыкъэзыухъуреихь дунейр зэрызэІигъэхьэр, кІуэтэху псыежэххэр нэхъ цІыкІу зэрищІыр, зэрыкІуэдыжыпэр. «Уи япэкІэ мывэ бгъажэмэ уlуощіэж», жи. Ди ужь къиувэнухэм пщэапхуэдэу фіэкіа ди щіыуэпсыр, дунейр дымыхъумэ-

Илъэс 43-кІэ мэзым щІэтащ, абы щІэс псэущхьэхэр хъумэным телэжьащ Руслан. Абы щыщу илъэс 39-р щакІуэ хозяйствэхэм щихьащ. И нэхъыбапІэр - Аруан къуажэм пэмыжыжьэу щыІэ мэз щІыналъэм. Илъэс зыбжанэ хъуащ МэщкІуащэр пенсэм зэрытІысыжрэ. Ауэ зыІута ІэнатІэр, и лэжьэгъухэр щыгъупщакъым. И псэр хуозэш апхуэдиз зэман шхьэузыхь зыхуищІа, дунейр щымамыр, щыдахэ, хьэуар щыкъабзэ ИкІи зэзэмызэ шІыпІэм. кІуэурэ зыпэрыта ІэнатІэм нобэ щылажьэхэм яхуозэ, я Іуэху зытетым шыгъуазэ зешІ

Русланрэ абы и щхьэгъусэ Марьянэрэ къуищ зэдагъуэтащ - Аслъэн, Беслъэн, Урысбий. Унагъуэ хъужахэщ - псозэгъунэгъуу мэпсэу. Абыхэм къащІэхъуэжауэ блы яІэщи, ахэр и гурыфІыгъуэщ, и гъащІэм къыпызыщэщ.

Ди гуапэщ зыщыщ лъэпкъми хьэблэми жылэми пщІэ зыхуащІу зи гъащІэр къезыхьэкІ, ди адэжьхэм къадэгъуэгурыкІуэ хабзэфІхэр ипэкіэ зыгъэкіуатэ, ахэр и щІэблэм яхэлъу, цІыху хуэдэ цІыхуу къэгъэтэджыныр зи хъуэпсапіэ, зи мурад ліы щыпкъэм и гур зыхуеІэр нахуапІэ хуэхъуну, узыншагъэр и бащэу и гъащІэ Іыхьэр ири-

САУТ СулътІан.

Гуэл щхъуантІэхэм зыІэпашэ

Шэрэдж щІыналъэм хыхьэ «Гуэл щхъуантІэхэр» щіыпіэм и Іэгъуэблагъэм щэнхабзэнэгузегъэужьыпІэ центр къыщызэІуахынущ. Абы текІуэдэну мылъкур къэралымрэ к едмехеІшытерыдел зэхуэдэу халъхьэнущ. Проектым и уасэр сом мелуан 354-рэ мэхъу.

«ИДЖЫ къетхьэжьа Іуэхугъуэр зыхуэгъэпсар турист нэхъыбэ ди щІыналъэм къетшэлІа зэрыхъунырщ. Республикэм и экономикэмрэ турист Іэнатіэмрэ ар хьэлъхьэныгъэфІ хуэхъунущ. Абы къыдэкІуэу, лэжьапіэщіэхэр цІыхухэм къахузэІутхынущ, щІыналъэм зиужьынущ», жијащ Шэрэдж районым и унафэщІ Кульбаев

ЖЫЛЭХЬЭЖ Артур.

Мы махуэхэм

Мэлыжьыхьым и 10, бэрэжьей

фФашизмэм пэщІэтыным и дунейпсо махуэщ ♦Зэдэлъхузэшыпхъухэм я ду-

нейпсо махуэщ ♦1945 гъэм Иуан Хьэсэн Совет Союзым и ЛІыхъужь цІэр къыфІа-

♦1964 гъэм «КъБР-м и цІыхубэ усакІуэ», «КъБР-м щэнхабзэмкІэ щІыхь зиІэ и лэжьакІуэ», «КъБР-м щіыхь зиіэ и ухуакіуэ» ціэ лъапІэхэр ягъэуващ.

♦ 1897 гъэм къалъхуащ япэ адыгэ бзэщІэныгъэ еджагъэшхуэ Іэщхьэмахуэ Даут.

и ЕЭС-м щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ, З-кіэ зихъуэжынущ. КъБР-м щіыхь зиіэ и энергетик Хьэмыкъуэ Ахьмэд.

•••----

♦1956 гъэм къалъхуащ УФ-м щіыхь зиіэ и артисткэ Дау Марьянэ.

♦1958 гъэм къалъхуащ радиожурналист Гъурф Бэллэ. ♦1958 гъэм къалъхуащ КъБР-м щіыхь зиіэ и артист, Къэбэрдей къэрал драмэ театрым и актёр Лу

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкіэ, республикэм пшэр техьэ-текіыу щыщытынущ. Хуа- щіэныгъэмкіэ доктор, професбэр махуэм градуси 8 - 15, жэщым сор, публицист, ЩІДАА-м и ака- ◆ЦІыхум хьэршым япэу лъа-

♦1942 гъэм къалъхуащ СССР-м градуси 10 щыхъунущ. ЩІым и демик **Щоджэн Аслъэнбэч**. щіыхь зиіэ и энергетик, Урысейм малъхъэдис щытыкіэм балли **♦ 1940 гъэм** къалъхуащ филоло-

> Мэлыжьыхьым и 11, махуэку Фашист гъэрыпіэм исахэр сият. хуит къызэращ ыжам и дуней-

псо махуэщ ♦Паркинсон узыфэм ебэныным и дунейпсо махуэщ ♦1892 гъэм къалъхуащ адыгей тхыбзэр зэхэзылъхьа Бекіухъу

Ахьмэд. **♦1931 гъэм** къалъхуащ УФ-м щэнхабзэмкіэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ, журналист Кіасэ Чэмал. ♦1936 гъэм къалъхуащ техникэ **♦1966 гъэм** къалъхуащ КъБР-м

Дунейм и щытыкІэнур «pogoda.yandex.ru» сайтым цист, зэритымкІэ, республикэм уфауэ щыщытынущ. Хуабэр махуэм

градус 11 - 14, жэщым градуси 10 щыхъунущ. ЩІым и малъхъэдис щытыкіэм балли 3-кіэ зихъуэ-**Мэлыжьыхьым и 12**, *мэрем*

гъуэ щыхиша дунейпсо махуэу публицист Къущхьэунэ Алек-ООН-м игъэуващ гие щІэныгъэхэмкІэ доктор Бато- ◆Авиацэмрэ космонавтикэмрэ

я дунейпсо махуэщ ♦ 1961 гъэм Гагарин Юрий «Байщіыхь зиіэ и артисткэ Аслъэн іэконур» щаутІыпща «Восток» кхъухьым ису дунейм щыяпэу хьэршым лъэтащ.

♦1929 гъэм къалъхуащ публи-КъБР-м щэнхабзэмкІэ щіыхь зиіэ и лэжьакіуэ Кіумыхъу Жылэбий.

♦1942 гъэм къалъхуащ тхакІуэ,

Зыгъэхьэзырар **ЩХЬЭЩЭМЫЩІ Изэ**щ.

Дунейм и щытыкІэнур

«pogoda.yandex.ru» сайтым зэритымкІэ, республикэм уфауэ

щыщытынущ. Хуабэр махуэм градус 14 - 18, жэщым градуси 10

Лъэпкъ Іущыгъэ:

щыхъунуш.

Уи щхьэ иумыпэсымкІэ нэгъуэщІым ухуэмыупсэ.

AAIHIƏ ITCANIƏ

ЦІЫХУ КЪЭМЫЛЭНДЖЭЖМ

КъБР-м щы Із МВД-м и ветеран, милицэм и полковникыу къулыкъум къыхэк ыжа, а хабзэхъумэ Іэнатіэм и тхыдэдж Шипилов Валерэ и і эщ Къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ министерствэу КъБР-м щы Іэм и унафэщ Іу щытахэм - Хэку зауэшхуэм хэта, щІыналъэм и хабзэхъумэ нэсхэм ятеухуа тхыгъэ купщІафІэ куэд. Абыхэм ящыщ зыбжанэ «Адыгэ псалъэ» газетым и щІэджыкІакІуэхэм фи пащхьэ итлъхьэнщ.

Мыри къыхэдгъэщынщи, Шипилов Валерэ усэ тхыни фіэфіщ. И лъахэм и щіыуэпсым, псом хуэмыдэу зыплъыхьакІуэхэр къыдэзыхьэх бгыхэм, яхуиІэ лъагъуныгъэр бээ дахэкіэ къиіуэтэн хузэфіокі.

КъызэрыщІэддээ тхыгъэр зытеухуа Уэлджыр Хьэжпагуэ тхыдэм зи ціэр фіыкіэ рыкіуэкіэ, бомбэхэр къышрадзыхкіэ, бийр къыхэна цІыху щыпкъэщ.

УЭЛДЖЫР Хьэжпагуэ Мухьэмэтмырзэ и къуэр 1922 гъэм бадзэуэгъуэм и 22-м къыщалъхуащ Къэбэрдей-Балъкъэр Республикэм и Шэрэдж районым щыщ Жэмтхьэлэ къуажэм щыпсэу мэкъумэшыщІэ унагъуэм. Ар къэхъуащ и адэ-анэм зэрыхузэфІэкІкІэ ядэІэпыкъуу, и ехъулІэныгъэхэмкІэ ахэр игъэгуфІэу. 1938 гъэм абы къуажэ школым классиблыр фІыуэ къыщиухащ, 1941 гъэм -Налшык дэт Ленинскэ еджапіэ къалэ ціыкІум и педагогикэ рабфакым и курсыр. Къыхэдгъэщынщи, сыт щыгъуи и щІэныгъэмрэ ІэшІагъэмрэ хэгъэхъуэным хуэерыщти, ар 1945 гъэм илъэскіэ щеджащ Мэзкуу дзэ-политикэ еджапІэм; 1956 гъэм абы къиухащ Къэбэрдей-Балъкъэр къэрал университетыр, 1958 гъэм - КПСС-м и ЦК-м и парт школ нэхъыщхьэу Мэзкуу дэтыр, къыкІэлъыкІуэу 1965 гъэм СССР-м Жылагъуэ хабзэр хъумэнымкіэ и министерствэм и еджапіэ нэ-

Хэку зауэшхуэм шІидза нэужь, 1941 гъэм и бадзэуэгъуэм Уэлджыр Хьэжпагуэ Дзэ Плъыжьым ираджащ икІи дзэ-авиацэ школым и курсанту къыщІидзэри, лагъымщІэх взводым и унафэщіым и дэіэпыкъуэгъу хъуащ, нэмыцэ-фашист зэрыпхъуакІуэхэм

хахуэу япэщІэтащ. ПсэзэпылъхьэпІэ зэпэщІэувэныгъэхэм абы зыкъыщигъэлъэгъуащ Хэкум и хъумакІуэ нэсу. Хэку зауэшхуэр иухри, Уэлджыр Хьэжпагуэ 1945 гъэм бадзэуэгъуэм и 24-м Ленин В. И. и цІэр зезыхьэ, Бэракъ Плъыжьыр тІэунейрэ зыхуагъэфэща дзэ-политикэ еджапІэм и япэ Мэзкуу батальон зэхэтым щІыгъуу ныпзехьэ ассистенту хэтащ ТекІуэныгъэ парадым, 1945 гъэм мэкъуауэгъуэм Мэзкуу и Утыку Плъыжьым щрагъэкlуэкlам.

Абы и лыгъэм, хахуагъэмрэ къэмылэнджэнымрэ я щыхьэтщ Хэкум къыхуигъэфэща тыгъэхэр. Зауэ ІэнатІэм щызэрихьа лІыхъужьыгъэр къалъытэу, абы къратахэм ящыщщ Хэку зауэ орденым и 1-нэ, 2-нэ нагъыщэхэр, Вагъуэ Плъыжь орденыр, ЩІыхь орденым и ещанэ нагъыщэр, «Хахуагъэм папщІэ» медалитІыр, «Сталинград зэри-хъумам папщІэ», «1941 - 1945 гъэхэм екіуэкіа Хэку зауэшхуэм Германием зэрыщытекІуам папщІэ» медалхэр.

Сапёр хахуэр зэрызэуар къыщыпщІэфыжант нэхъыжь Уэлджырыр 53-нэ фочауэ дивизэм и 233-нэ фочауэ полкым и лагъымщІэх взводым и къудамэм и командир нэхъыфІхэм ящыщщ. Полкым ебгъэрыкІуэныгъэхэр щригъэкІуэкІым 1944 гъэм гъатхэпэм и 7-м лІыгъэрэ хахуагъэрэ къигъэлъэгъуащ. Бийр ехьэжьауэ къауэми, минэхэр зыщіэлъхэм пхыкіырт. Шынэ зымыщіэ зауэліым нэмыцэ минэхэр псынщізу къигъуэтырти, къэмыуэн хуэдэу ищІыфырт. Езым и щхьэкІэ зэпкърихащ танк зыкъутэфхэм хуэдэ минэу 432-рэ, лъэсыдзэхэм хуэщ ауэ 169-рэ, икІи абыкІэ къызэригъэпэщащ лъэ-

пощхьэпоуншэу ди гупхэр ипэкіэ кіуэныр». Адрей дэфтэрым къыщыхьащ: «Сержант нэхъыжь Уэлджыр Хьэжпагуэ Мухьэмэтмырзэ и къуэм - 223-нэ фочауэ полкым и лагъымщіэх взводым и іэнатіэм и унафэщІым - ебгъэрыкІуэныгъэхэр щригъэкІуэкіым Приднепровск плацдармым зыкъыщигъэлъэгъуащ хахуагъэрэ ерыщагърэ зыхэлъ командиру, сыт щыгъуи япэ иту, ерыщу икІи екІуу бий минэхэр тригъэкъэбзыкІащ

гъуэгум. Фашистхэр танкхэмкІэ къыщебгъэкъызэрыкіуэ гъуэгухэм псынщізу минэхэр щІилъхьэрт.

Взводым и командирыр уІэгъэ щыхъум, езым и пщэ дилъхьэжащ гупым и унафэр, икІи абы кърикІуащ къыхуагъэува къалэнхэр тэмэму икіи піалъэм къриубыдэу ягъэзэщІэныр. Правительствэ дамыгъэхэр хуэфа-

Хэку зауэшхуэр иухыу 1945 гъэм Дзэ Плъыжьым къыхэкІыжа нэужь, Хьэжпагуэ жэуаплыныгъэ зыпылъ ІэнатІэ зыбжанэ ирихьэкІащ. Ар щытащ ВКП(б)-м и Советскэ (иджы Шэрэдж) райкомым и къызэгъэпэщыныгъэ-инструктор къудамэм, пропагандэ къудамэм я унафэщіу, адэкіэ ар хах партым и Советскэ райкомым и етІуанэ секретару. 1950-1953 гъэхэм ар Советскэ районым и исполкомым и унафэщіу щытащ; адэкіэ 1956 гъэм нэсыху - ЦІыхубэ депутатхэм я Налшык къалэ советым и унафэщіу. Дзыхь къыхуащіа дэтхэнэ Іэнатіэми Хьэжпагуэ пщіэ иІзу пэрытащ, Іуэхум фІыуэ хэзыщІыкІ унафэщІу зыкъыщигъэлъэгъуащ.

КПСС-м и ЦК-м и Парт школ нэхъыщхьэр къиуха нэужь, 1958 гъэм абы дзыхь хуащ ащ Къэбэрдей-Балъкъэр АССР-м къэрал кlуэцІ ІуэхухэмкІэ и министрым и къуэдзэ къулыкъур. Абы пэрыту 1978 гъэ пщІондэ и къалэнхэр хьэлэлу игъэзэщ ащ.

Къэдгъэлъэгъуэнщ 1975 гъэм хуатха иужьрей характеристикэм къыщыхьар: «... И къалэнхэр зэфіэхыным хуэпэжщ икіи ерыщщ, къызэгъэпэщакіуэфіщ. И щхьэми и нэіэм щІэт гупми яхуэткІийщ; и зэман емыблэжу мэлажьэ. Зи унэтіакіуэ Іэнатіэхэм ехъуліэныгъэ яІэу зэфІах хуагъэува къалэнхэр. Хуэфащэ гулъытэ хуещ республикэм Къэрал кІуэцІ ІуэхухэмкІэ и министерствэм и хозяйственнэ лэжьыгъэмрэ капитальнэ ухуэныгъэмрэ. ХэкІыпІэхэр къыхуегъуэт я лэжьакІуэхэмрэ абыхэм я унагъўэхэм щыщхэмрэ медицинэ Іуэхутхьэбзэхэр яхуэщ Іэныр адэк Іи егъэфІэкІуэным...».

Хабзэхъумэ органхэм зэрыщылэжьа зэманым къэрал кІуэцІ къулыкъум и полковник Уэлджыр Хьэжпагуэ къыхуагъэфэщащ «И лэжьыгъэфіым папщіэ», «Ленин В. И. къызэралъхурэ илъэси 100 зэрырикъум и щіыхькіэ», «Лэжьыгъэм и ветеран», «Совет милицэр илъэс 50 ирокъу», «Дагъуэншэу къулыкъур зэрырихьэкіым папщіэ» ещанэ нагъыщэ медалхэр. 1967 гъэм абы къыфІанущ дамыгьэ лъапіэхэр къратыну зэрагьэ- щащ «СССР-м Жылагъуэ хабзэр хъумэнымлъэгъуа тхыгъэхэм. Абыхэм язым итщ: «Сер- кlэ и министерствэм щІыхь зиlэ и лэжьа-

> Ар мызэ-мытІзу хахащ Къэбэрдей-Балъкъэр АССР-м и Совет Нэхъыщхьэм, ЦІыхубэ депутатхэм я Налшык къалэ советым я депу-

> И къалэнхэр нэсу игъэзащ эри, къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ органхэм къыхэкіыжащ Уэлджырыр пенсэм щыкіуэм, ауэ ар Іуэхуншэу тІысыжакъым. 1978 - 1986 гъэхэм ар и тхьэмадэу щытащ ДОСААФ-м и республикэ комитетым, щіалэгъуалэр СССР-м іэщэкіэ ЗэщІэузэда и Къарухэм къулыкъу щащІэным хуигъэхьэзыру.

Мис апхуэдэу щытащ икІи бэм ящыгъупщэнукъым Къэбэрдей-Балъкъэрым и къуэ нэс, нэмыцэ-фашист зэрыпхъуакіуэхэм ліыгъэ хэлъу япэщіэта, республикэм и хабзэхъумэ органхэм я лэжьакіуэ пэжу къэгъуэгурыкіуа ціыху телъыджэ, къэрал кіуэці къулыкъум и полковник Уэлджыр Хьэжпагуэ Мухьэмэтмырзэ и къуэр.

Зыгъэхьэзырар УЭРДОКЪУЭ Женящ.

КІэ зимыІэ зэпыщІэныгъэхэр

Иужьрей илъэсхэм пощт Іуэхутхьэбзэхэм зэхъуэкІыныгъэ щхьэхуэхэр ягъуэтащ, цІыхур зыщымыгуфІыкІ, къатехьэлъэ гуэрхэри къыщыхэкіи щыіэу. Псом ящхьэращи, сыт хуэдэ ІэмалыщІэхэр къэунэхуами, абы и къалэн нэхъыщхьэр - цІыхум я кум дэлъын хуей зэпыщІэныгъэр и чэзум тэмэму къызэгъэпэщыныр - и лъабжьэу къэнэжащ икІи абы иІэщ гулъытэ лей зыхуэфащэ къежьапІэрэ тхыдэрэ.

ЦІЫХУХЭМ я кум зэпыщіэныгъэ дэлъыныр зыгъэтэрэз ІуэхущІапІэхэр къыщыунэхуар нобэкъым. ЗэІэпахын хуей хъыбархэр зэрыт пхъафэхэр, ятІэ гъэгъуахэр зым адрейм Іэригъэхьэн папшІэ ахэр псори щызэхуахьэс зы щІыпіэ хэха щыіэн зэрыхуеймкІэ япэу гукъэкІ зыщІар Мысырым и фирхьэунхэм я VI ліакъуэрщ. Ар хуозэ ди эрэм ипэ 255 гъэхэм. Абыхэм къыдагъэкІ унафэхэр къэралым и щІыналъэ псоми ирагъэхьын хуейт икІи абы ипкъ иту къзунэхуащ япэ курьер ІзнатІэхэр.

Геродот и Іуэтэжхэм къызэрыхэщымкіэ, ди эрэм ипэ ита 550 гъэхэм Персием и пащ- щІапІэхэр къэунэхуащ, Чинтыхь Кир Емылыджым, Ахеменидхэм я ліакъуэм щыщым, пощт станцхэм я убзыхукІэ щхьэхуэ къигупсысащ, «Хъыбарзехьэхэм я унэ» фІищри. Абы иужькІэ къытеува пащтыхь Дарий I Тыркум и Измир къалэм къыщыщІэдзауэ Тигр псым нэсу гъуэгухэм я нэхъыфІыр щиухуащ, пощт зэпыщІэныгъэхэр иригъэфІэкІуэн икІи а Іуэхум зригъэубгъун папщІэ. Ди эрэм и пэм ита 20-нэ гъэхэм Рим къалэмрэ абы и Іэгъуэблагъэхэмрэ зэпызыщІэ пощт хэр илъу ягъэтіылъ къэпхэрт) станцхэр дэтащ. VI лІэщІыгъуэм хыхьэху лэжьа а ІэнатІэхэм жэуап ихьырт гъуэгум тригьэхьэ, пощтыр зэрызэбграш шыхэмкІи.

XII ліэщіыгъуэм Монгол щІыналъэм Чингисхъан къыбжыгъэмрэ ар здашэ шІыпІэм

Ахэр, пощт Іуэхутхьэбзэхэм я мызакъуэу, гъуэгу тет цІыху цІэрыІуэхэм, къулыкъу зезыхьэхэм я къэувыІэпІэ-зыгъэпсэхупІэуи щытын хуейт. XIII ліэщіыгъуэм а Іуэхум къызэщІиубыдащ Урысейри Китайри. А лъэхъэнэ дыдэм, Іуэ Дыщэр Урысейм къыщытегупліам «ямы»-кіэ зэджэ икіи шыхэмкІэ къызэгъэпэща хэгисхъан къыхилъхьа Іуэхум пащэу. Абыхэм щІыпІэм щыпсэухэр кІэлъыплъырт, цІыхухэм тралъхьэ тезыр шхьэхуэхэм пэуву. 1490 гъэм Рим Империем и пащтыхь Максимилиан I и унафэкІэ щІыналъэ псори зэпызыщІэ пощт Іэнатіэхэр къызэіуахащ икіи ар пщы унагъуэхэм ящыщ зым я ІэмыщІэм ирилъхьащ. Абдежырщ къыщежьар «post» (латиныбзэкІэ «ягъэтіылъар» жиіэу къокі, зытражы1ыхьар корреспонденцэпсалъэри.

1839 гъэм Инджылызым пощт лэжьыгъэхэм зэхъуэкІыныгъэхэр хэлъхьэным теухуа реформэ щекіуэкіащ. Мыбдежым къыхэгъэщыпхъэщ абы и пэкіэ пощт зэпыщіэны-

дэлъ гъуэгуанэм и кlыхьагъымрэ. ЗэхъуэкІыныгъэхэм я ужькІэ пощт уасэр хьэлъагъым тещІыхьын хуейуэ къыхалъхьаш, илъэс дэкіри, «Пенни ФІыціэ» зыфіаща япэ пощт маркэр къежьащ.

1874 гъэм фокјадэм и 9-м Швейцарием и Берн къалэм япэу къыщызэрагъэпэщащ Дунейпсо пошт зэгухьэныгъэр. къэралхэм яку дэлъ пошт зэпыш Іэныгъэхэр зыгъэтэрэзу абыкІи жэуап зыхьыр. Апхуэдэ къэунэхуныгъэм и фІыгъэкІэ пощт Іуэхутхьэбзэхэмкіэ къэрал псоми щызэхуэдэ, зыуэ щыт уасэ ягъэуваш. Ноби зытетыр аращ. 1971 гъэм жэпуэгъуэм и 2-м

BBN хъыбарегъащІэ ІэнатІэм и инженер Томлинсон Рэй и ныбжьэгъум хуиутІыпщащ япэ электрон письмор, Америкэм и Штат Зэгуэтхэм я Президент Линкольн Авраам Геттисберг къыщипсэлъам щыщ пычыгъуэ иту. Апхуэдэу къэунэхуащ пошт Интернетыр. Нобэ абы и гъунапкъэхэм заубгъуащ, уеблэмэ хьэпшып къудейхэр онлайн тыкуэнхэмкІэ кърагъэхьу.

Пощт зэпышІэныгъэхэм щызэригъэпэщауэ щытащ гъэхэм щат уасэр тещыхьат къакіэлъыкіуа пощт ізнатіэпощт станц зэрыlыгъхэр. ирагъэхь напэкlуэцlхэм я хэм и пэкlэ кlэщlу дыфхутеп-

сэлъыхьат. Фигу къэдгъэкІыжынщи, абыхэм ехьэл ауэ дуней псом къышыунэхуаш архитектурэ гъэпсыкІэ щхьэхуэхэр. Пошт унэхэм я нэхъ инхэм икІи я нэхъ дахэхэм ящыщщ Чилим и къалащхьэ Сантьяго дэтыр. 1846 гъэм и пэкІэ абы и пІэм иташ къэралым и президентым и хэщіапіэр. Неоклассицизм гъэпсыкІэм иту абы елэжьа архитекторым уардэунэм и лъабжьэ, блын гъэщ эрэщ ахэм языныкъуэхэр емыТусэу къигъэнащ икІи лъэхъэнэ зэхуэмыдэхэм я дахагъ псори шызэхуэхьэса пошт нэхъышхьэр 1976 гъэм а къэралым и лъэпкъ фэеплъу къалъыташ. Пакистаным и Лахор къалэм дэт пощт унэ нэхъыщхьэр 1887 гъэм паштыхь Викторие и ныбжьыр илъэс 50 зэрырикъуам и ціэкіэ яухуат. А ухуэныгъэ дахашэм шызэхэтш а зэманым бжьыпэр зыІыгъа колониальнэ, а щІыпІэм щып-

Зэман гъунэгъур къатщтэмэ, нэхъ яфІэдахэ дыдэхэм ящышш 1939 гъэм Канадэм и шІыпІи сыт хуэдэ зэмани гукъалашхьэ Оттавэ щаухуауэ щыта пощт уардэунэр. Ар КъуэкІыпІэ къэралхэм я тхыдэм хэт ухуэныгъэ цІырыІуэ-

сэу лъэпкъхэм къадекіуэкіа

гъэпсыкІэхэр.

хэм я теплъэм къызэрыкІэрыху щыІэкъым. Уардэўнэм и гъэпсыкІэр ауэ къэгъэнауэ, абы и щіыхьэпіэ къудейхэр зэрагъэшІэрэшІа архитектурэ гъэпсык эхэм щхьэхүэү утепсэлъыхьыну къалэжь. Апхуэдэ дахагъэ бгъэдэлъщ 1920 гъэм Польшэм, абы япэжкіэ Ирландием щаухуа унэхэми. Ахэр ІуэхущІапІэ хэхам я увыІэпІэ къудей мыхъуу, а къэралхэм я тхыдэм нэгъуэщI лъэныкъуэхэмкIи къыхэнащ. Япэм 1939 гъэм Польшэм и пощт лэжьакіуэхэмрэ абыхэм къакъуэувахэмрэ сыхьэт 15-кІэ щапэщІэтащ Гитлер и СС дзэм хэтхэм. а унэр къащтэн мурадкіэ ебгъэрыкІуахэм. 1970 гъэм поштым и уардэунэм и щІыхьэ-пІэм бийм пэувахэм я фэеплъ шыхуагъэувыжауэ щытащ. Ирландием ейри 1916 гъэм къэралым и хуитыныгъэм щІэзэуахэм я зэхуэсыпІэу щытащ, апхуэдэ цІэр зэрихьэу лъэпкъ тхыдэм хыхьа хъуащ.

• Тхыдэм щыщ пычыгъуэ

Пощт унэхэм хуэдэу гъэпсыкІэ гъэщІэгъуэн зиІэ къэгъуэтыгъуейуэ, ахэр щытынкІэ мэхъу уардэунэуи ухуэны-гъэу щыІэм я нэхъ цІыкІу дыдэуи. США-м и Флоридэ штатым и щІыпІэхэм ящыщ зым щыІэщ метр зэбгъузэнатіи 5 фіэкіа мыхъу пощт Іуэхущіапіэ ціыкіу. Абы щы-лажьэр 1 ціыхущ. Мыбдежым ар тешіыхыпхъэш а шіыпіэ пхыдзам, шэдылъэ зашІэм цыху 11 фіэкіа зэрыщымыпсэум. Абы тепщІыхьмэ, поштхэм яІыгъ увыпІэр абдежкъышелъэхъшэхауэ МИ пхужыІэнукъым.

Ди республикэр къэтщтэнщи, пощт Іуэхутхьэбзэхэм хухахыу къекІуэкІащ къуажэ Советхэм я унэхэм щыщ хэшlапlэхэр. Налшык дэт «Урысей пощт»-м и унэм нэхърэ нэхъ лъагэрэ бжыыфІэрэ шыхьэрым куэд къыщыбгъуэтынукъым, пощт Іуэхутхьэбзэм и мыхьэнэм дэнэ лъытэ лей ирату зэрыщытам и шапхъэу

ЛЪОСТЭН Музэ.

Хамэ къэралхэми лъагъуэ щыпхаш

лыжьыхьым и япэ махуэхэм щекіуэкіащ дыхэлъу зэдэлажьэу егъэжьэным. Абы гъэкі къыхэкіыу, Алматы щызэхуэсат а къэрал-

«КЪЭРАЛЫМ и дэІэпыкъуныгъэ хэлъу Къэбэрдей-Балъкъэрым и хьэрычэт ІэнатІэ мыинымрэ курытымрэ я лІыкІуэхэр япэу хэтащ мыпхуэдэ гъэлъэгъуэныгъэм. Псоми дызэхэту абы щыдгъэува стендым дызэлэжьхэр щыдгъэлъэгъуащ, хамэ къэралхэми закъедгъэцІыхуащ. Къыддэлэжьэну мурад зыщІахэм къалъытащ къыщіэдгъэкіым я фіагъыр зыхуэдэр. Абдеж дыдэми лъэныкъуэхэр зэпсэлъащ ди республикэм и ІуэхущІапІэхэм зыкъыпащІа зэрыхъунум теухуауэ», - жиІащ операцэмрэ экспортымрэ» КъБР-м экспортыр щыдэІы- гъынымкІэ и центрым и унафэщІым и къуэдзэ Іэбыдэ Хъа-

«Apple & Garden Expo» гъэлъэгъуэныгъэм хэтащ икіи я зэфіэкіхэр щагъэлъэгъуащ республикэм и «БАЗИС», «Сад комплект», «Сад

Псалъэм къыдэкІуэу, «БАЗИС»-р 2009 гъэм «**Apple & Garden Expo» дунейпсо гъэлъэ**- щегъэжьауэ иджырей мыІэрысэ жыг хадэ **гъуэныгъэ. Ар хуэунэтlауэ щытащ Урысейм**, къэгъэкlыным толэжьыхь икlи абы и техноло-**Къэзахъстаным, Узбекистаным, Къыргъы**- гиехэр къэралым щыпэрытхэм ящыщщ. зым, Китайм я экономикэ зэпыщІэныгъэ- КъэкІыгъэхэм щІэгъэкъуэн хуащІ шпалехэр егъэфІэкІуэным, я мэкъумэш, ерыскъы рэхэм хуэдэу зы илъэсым мелуаным промышленность ІзнатІзхэм я фейдэ зэ- щІигъу (гектар 3000-м ирикъун) абы къыщІе-

«Сад комплект»-м Италиемрэ Китаймрэ хэм мыlэрысэ жыг хадэхэр щыгъэкlыным къреш иджырей мыlэрысэ жыг хадэм зэреелэжьхэмрэ теплицэхэм пыщіа я Іуэхущіа- лэжь Іэмэпсымэхэр: хущхъуэхэр зэрытракіэ, жыгхэр зэраухъуэнщі, зэрыпаупщіхэр, гу цІыкІухэр, жыгым зэрыдэкІуей пкІэлъей лізужьыгъуэхэр, апхуэдэу щіыгъэпшэрхэр зэрыщіалъхьэхэр, нэгъуэщіхэри.

«Сад под ключ»-м иджырей мыІэрысэ жыг щхьэгуэхэр къегъэкІ. Дызэрыт илъэсым зы гъэм къриубыдэу абы къигъэкІым и куэдагъыр мелуани 2,5-м нигъэсынущ.

Къэбэрдей-Балъкъэрым и ліыкіуэхэр гъэлъэгъуэныгъэм хэтащ Урысей Федерацэм и Президентым и жэрдэмкіэ лажьэ «Хьэрычэт ІэнатІэ мыинымрэ курытымрэ», «Дунейпсо кохуэщ эхэм япкъ итк э, КъБР-м Экономикэ зыужьыныгъэмкІэ и министерствэмрэ КъБР-м экспортыр щыдэІыгъынымкІэ и центрымрэ къадэІэпыкъуу.

ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олег.

МурадыфІхэр яІэщ

Налшык къалэм дэт «Сириус М» ІуэхущІапІэр майонез, кетчуп, бэдрэжаным къыхэщІыкІа пІастэхэр къыщіэгъэкіынымкіэ ди республикэми Кавказ Ищхъэрэми щыпэрытщ. Компаниер къызэрызэІуахрэ куэд щ акъым, и лэжьыгъэр щригъэжьар 2019 гъэрщ икіи къыщіигъэкі шхыныгъуэхэм фіэщыгъэу зэрахьэр «Storiella Picanto»-ш.

«ДЭ къыщіэдгъэкі шхыныгъуэхэр ціэрыіуэ хъун папщіэ, псом япэу дызыхущіэкъур абыхэм я фіагъымрэ я уасэмрэ зэхуэкіуэу щытынырщ», - жиіащ «Сириус М»-м и унафэщі Хьэщіэлі Мартин.

техникэхэмкІэ ІуэхущІапІэр иджырей зэгъэпэщащ, линиехэр псори автоматикэм тету мэлажьэ, къыщ агъэк хэм халъхьэ псори езым къегъэкіыж. А псом я фіыгъэкіэ, илъэсым къриубыдэу тонн 1000-м нэблагъэ ерыскъыхэкІ зэмылІэужьыгъуэ къыщІегъэкІ.

2020 гъэм щегъэжьауэ, КъБР-м «Си хьэрычэт Іэнатlэ» и центрым и дэlэпыкъуныгъэкlэ, «Сириус М»-р щІынальэ, дунейпсо гъэльэгъуэныгъэхэм хэтщ. Псалъэм папщІэ, «Продэкспо»-м, «World Food Moscow»-м, нэгъуэщІхэми. Абыхэм я фІыгъэкІэ нэхъыбэм къацІыху

хъуащ, щі эупщі эми хэхъуащ. «ЕрыскъыхэкІым фlагъ лъагэ иІэрэ ар цІыхухэм къахуэщэхуу щытмэ, щІэупщІэр нэхъыбэ хъунущ, фейдэми узригъэжьэнукъым. «Сириус М»-р мызэмытіэу гъэлъэгъуэныгъэ зэхуэмыдэхэм хэтащ, щіыпіэ куэдым фіыуэ къыщаціыху», - къыдыщіигъуащ КъБР-м «Си хьэрычэт Іэнатіэ» и центрым и унафэщі Дудар Хьэ-

«Сириус М»-м къыщІигъэкІхэр щащэ КИФЩІ-м и щІыналъэхэм, Иркутск, Ростов областхэм, Краснодар, Ставрополь крайхэм, Ермэлым, Азербайджаным, Куржым, нэгъуэщІ щІыпІэхэми.

«Іуэхущіапіэм нобэ къыпэщылъ къалэн нэхъыщхьэхэм ящыщщ «HoReCa»-м хуэдэу дэри ди ІэрыкІхэр ди шІыналъэхэм я шхапІэхэм, кафе, ресторан хуэдэхэм запытщіэу етщэну, дадэлэжьэну», - жеіэ Хьэщіэ-

Къэбэрдей-Балъкъэрым Экономикэ зыужьыныгъэмкІэ и министерствэмрэ КъБР-м «Си хьэрычэт Іэнатіэ» и центрымрэ ирагъэкіуэкі сыт хуэдэ іуэхугъуэми жыджэру хэтщ «Сириус М»-м и лІыкІуэхэр. Апхуэдэ щхьэусыгъуэкІэ 2023 гъэм ахэр Абхъазым щы ащ, абы нэмыщІ, зэпымыууэ хэтщ мастер-классхэм, егъэджэныгъэ семинархэм, нэгъуэщІхэми.

Дунейпсо кооперацэмрэ экспортымкіэ «2022 гъэм и экспортер нэхъыфі» фіэщыгъэм щіэту екіуэкіа урысейпсо зэхьэзэхуэм и щІыналъэ Іыхьэм «Сириус М»-р щытекІуащ, «Илъэсым нэхъ зызыужьа» зэпеуэм. Апхуэдэуи ар жыджэру хэтщ КъБР-м «Си хьэрычэт ІэнатІэ» и центрым псапэхуэщІэу иригъэкІуэкІ І уэхугъуэхэм.

БАТОКЪУЭ Албэч.

Котляровхэ Викторрэ Макотляровхэ Викторрэ Мариерэ я тхылъ тедзапіэм «Адыгэ бзылъхугъэ» («Черкешенка») фізщыгъэ дахэр зиіз тхылъ хьэлэмэт иджыблагъэ къыщыдэкІащ. Тхылъыр дунейм къызэрыте- щыгъуи и Іуэху еплъыкіэ иіэхьам и хъыбарыр хэlущlыlу жу, пэжым и телъхьэу, сыт зэрыхъуу щізупщіз игъуэщіэх зэрызэбгрыкІыным, гъуэтыгъуей зэрыхъуным и нэщэнэу. Ар теухуащ адыгэ тхыдэм и на-

пэкіуэці нэхъ гъэщіэгъуэн

дыдэхэм ящыщ зым. УРЫСЕЙ пащтыхьыгъуэм и къутэгъуэмрэ Совет къэралыгъуэщІэм и зэфІэувэгъуэмрэ гъуэгур сыт щыгъуи занщІэу, я зэхуакум дэлъа далэ мащіэр увыіэгъуэ имыізу хьэжа пхужыіэнукъым. Умыгъэщіэщхьэл мывэрщ зэбгъэпщэфынур - зыщыбужь хъуну жьыр щымыІэжу, зыщыбузэщі хъуну щіэм къимыщтэжу шэу щытащ, Іулыдж зыхуащіжьуджалэм ещхьу къэнащ хужьыдзэ зэщІэхъееныгъэкІэ зэджэм и лъэныкъуэ хъуа цыху куэд. Зэпэщіэтыр полиеплъыкІэр плъыжьрэ хужьу изыІахэм я закъуэтэкъым - зэпэщІзувэжат зэІыхьлыхэр, жылэр, къэралыр...

А зэрызехьэм хилъэсащ адыгэхэри. Абыхэм я дуней тетыкІар гъэщІэгъуэнщ гъащІэм къыщыхъункІэ хъуну щытыкіэ гугъухэм щіэрыщіэў уимыувэжын щхьэкіэ, къакіуа гъуэгуанэр щІэблэщІэм гъэсэпэтхыдэ яхуэхъун папщІэ. Котляровхэ я тхылъ тедзапіэм лъэгъуэну куэд и уасэщ: «ДукъыщыдэкІа тхылъыр абы и нейм цІыхур къыщытехьэкІэ, лъэныкъуэкІэ цІыхур зыщІэупщІэ Іуэхугъуэ куэдым я жэуап нэс хъунущ. Ар зытеухуа Хьэгъундокъуэ Елмэсхъан икъу- щІыгъуэхэм сыхъужкі эціэрыіу э щытащ. зэрахьэн хуэдэу, хэти ху-ЩыІэныгъэм и уэрыпіэхэм Іэджэрэ зэрадза Елмэсхъан ліэныгъэшхуэхэр щызыіэризыгуэрым зыдигъэшын щхьэ- гъэхьэну, абы и гугъу ящ ыху кІэ зэи зихъуэжакъым, сыт къэс и цІэр къраІуэн хуэдэу,

хуэдэ щытыкіэми хэкіыпіэ зэпІэзэрыт къыхуигъуэту дунейм тета цІыху щыпкъэщ, адыгэ бзылъхугъэ нэсщ. Хьэгъундокъуэ Елмэсхъан псэу щіыкіэ и ціэр Франджым щызэлъащІысат. ЦІы-

хубэм я лъагъуныгъэр зи щытыкІэ дахэмкІэ къэзыхьыжа Елмэсхъан абы иришэлІа лъэпощхьэпоуншэу щытауэ гъуэн плъэкІыркъым абы хузэфІэкІар: ЩІыхьым и Легионым и Лъэпкъ орденым и пахэм я Лъэпкъ орденым и офицер нэхъыщхьэ цІэ лъапІэр къыхуагъэфэщат, 1939 -1945 гъэхэм екіуэкіа Етіуанэ Дунейпсо зауэм и Жор Лъапіэр, Ліыгъэм и Жорыр, Лэхьыдзэм и Жорыр къратат, Париж къалэм и Дамыгъэ плъыжьыр къыпщІэхалъ-

Франджы цІыхубэм адыгэ бзылъхугъэр зэрахуэІэткІэ лъагэу яІэтащ. Франджым и Ліыхъужь Де Голь Шарль фІэкІа хэмытми, Елмэсхъан фІыщІагъэр кърибгъэлъэужь къызэригъэнэнум йогупсыс. Хэти хуейщ щІэблэшхуэ къыщі эувэну, и ціэр ліэхэмыкІуэдэжу щіокъу зыпэрыт іэнатіэм ехъу-

хэти хуейщ мамыру псэуну, зыщІэс унэр зэпэщрэ къедза цІыхубэ насыпым егупсысу, икІуэт жыхуаІэр имыщІэу абы щІэбэну. КъызэрыщІэкІымкІэ, зы ціыхубз ціыкіукіэ абы и пшыналъэр ліыгъэр щапхъэ зэрырикъур, дзапэ уэрэду къришащ. жылэ гуращэкІэ абы уфІэкІыжыфыну зэрыщымытыр. Франджыхэм ди насыпщ Елмэсхъан хуэдэ дызэриІэр, абы и лъэхъэнэгъуу дызэ-

рыщытыр». НэгъуэщІ къып-

Жагъуэ зэрыхъунщи, ди хэхадэр гъагъэу - псори ціыхум гъэгум щыщыіа политикэ и щхьэ закъуэ хъуэпсапіэщ. щытыкіэр зи гугъу тщіа щхьэл Ауэ куэд къытхэту пІэрэ мывэм и къэгъэщІыгъэти, Хьэгъундокъуэ Елмэсхъан и гугъур Къэбэрдейм къыщыпІэти, утыкум къыщиплъхьи къытхэтщ. Елмэсхъан и Іэпкъ- хъуну щытакъым. Ауэ ар дулъэпкъым зы ІэпапІэ хэтауэ нейм тетыху къызыхэкІа лъэпкъыщ/эк/ынкъым зытет ду- къым и нэпкъыжьэр зэринейм мамырыгъэр тепшэ шы- хьаш, зэрыадыгэр игъэгъуэхъун папщіэ бэнэныгъэ ири- щакъым, адэжь лъахэм къимыгъэкІуэкІауэ. ЖыІэн хуейщ хьэну Іэмал имыІами, абы и

ЧЕРКЕШЕНКА

Хьэгъундокъуэ Елмэсхъан хъуащ, псоми къалъыхъуэу, хужамыlэми, игъащlэкlэ газетым и журналист Де Сэрицlыхум и lулыджыр ири- нье Гимет 2011 гъэм къыди-

Эльмесхан Хагундокова піыгъыну псалъэшхуэщ.

ціэ зэмыліэужьыгъуэхэр иіэу псорикъыщіэупщіэу. «Тхыдэурохьэліэ. Ауэ зэи мыкіуэдар и лъэпкъыцІэ дыдэрщ, абыкІэш ар дунейпсо тхыдэми зэрыпсэур, ар ди хэкуэгъуу зэ- рыхыхьар. Аращ зытеухуар махуэм франджы дзэзешэ-«Фигаро» зи цІэ франджы

Хьэгъундокъуэ Гали илъэгъуащ пащтыхь Романовхэм Бытырбыху уардэунэхэм щагъакіуэ гъащіэр, и нэгу щіэкІащ Маньчжурием и мэз Іув Іэлхэр. Урысейм 1917 гъэм къыщыхъуа революцэм ирихужьа унагъуэм япэщІыкІэ Шанхай къалэр щхьэегъэзыпІэ яхуэхъугъат. ИлъэситІ нэужьым кхъухьым ису ар Франджым макіуэ. Мыбдеж Елмэсхъан и дахагъым хьэщыкъ хуэхъуа «Шанель» щыгъын гъэлъэгъуапІэм и унафэщІхэм лэжьыгъэ къыхуагъэлъэгъуащ, щІэх дыди Іэнатіэм ціэрыіуэ ищіащ. Мыбдеж ар нэІуасэ щыхуэхъуащ франджы уэркъ унагъуэм къыхэкlа щіалэ теплъафіэм, икіи куэд дэмыкіыу абы дэкіуащ. Зэрыхьа Дю Луар унагъуэм абы Лейла цІэр къыфІащри, ари унагъуэцІэу зэрихьащ Елмэсхъан. Ауэ адыгэ бзылъхугъэм и цІэр зыгъэІуар ЕтІуанэ дунейпсо зауэм щызэрихьа ліыгъэращ. Дэтхэнэ зы зауэліри и лъхугъэм пэзыщІ, дэтхэнэм и уІэгъэри нэпскІэ зыжьэдэмыкІыу гъэкъабзэ Елмэсхъан хамэ

къэрал шуудзэм и Быф анэ

жьыр зи цІэм пылъ иужьрей

цІыхубз» - апхуэдэ псалъэт

Хьэгъундокъуэр щыщІалъхьэ

гъэкla «Адыгэ бзылъхугъэ»

«Къэбэрдейм щыщ адыгэ

уэркъ унагъуэм къыщалъхуа

тхылъыр.

хэмжаlэр...», - щетх Де Сэринье пэублэм деж. Къэбэрдей-Балъкъэр теле-

виденэм Хьэгъундокъуэ Елмэсхъан теухуауэ трихыгъа «Адыгэ бзылъхугъэхэр уахътыншэщ» («Черкешенки не умирают») фильмым къызэшІиІэта ди лъэпкъэгъу адыгэ цІыхубз Абзыуан Эльмирэ и жэрдэмкіэ зи ціэ къи тІуа тхылъыр зэрадзэкІыну траухуащ. Абы тхылъыр франджыбзэкіэ къыдэзыгъэкіа «Робер Лаффон» тхылъ тедзапІэм захуигъазэри, урысыбзэкіэ, тыркубзэкіэ, инджы лызыбзэкІэ зэдзэкІын мурад зэрыщыІэр, къыдагъэкІыну зэрыхуейр тхыгъэу яхуигъэ хьащ, абыкІэ хуитыныгъй къа-Іихащ. А псом щыфіэкіыжауэ, зэдзэкlакіуэмрэ къыдэгъэкІынымрэ ятекІуадэ мылъкуми и Іыхьэ хилъхьащ. Ди лъэпкъэгъу цІэрыІуэм теухуа тхылъыр урысыбзэкіз фессор ГъукІэлІ ФатІимэщ.

зэзыдзэкІар КъБКъУ-м и про-Тхылъыр зытха Де Сэринье Гимет Къэбэрдей-Балъкъэрым къэкіуэгъат (Псалъэм къыдэкІуэу къыхэдгъэщын щи, аращ «Адыгэ бзылъхугъэхэр уахътыншэщ» («Черке шенки не умирают») тезыха ЗекІуэрей Жансурэт Іуэхугъуз дахэм тезыгъэгушхуари. Абы къы аха интервьюм щыжи э гъат мыпхуэдэу: «Франджыхэм куэдрэ къытхуихуэр къым ди тхыдэр дгъэщіэрэщіэну, ціыхубзым бгъэдэлъ Іэмащіэлъэмащіагъ гуэркіз дгъэдэхэну. Хьэгъундокъуз Елмэсхъан и фіыгъэкіэ ар зэдгъэхъулІащ. Франджыхэм абы папщіэ фіыщіэ хуащі адыгэхэм». Нобэ фран джыхэм я фІыгъэкІэ адыгэ бзылъхугъэм теухуа тхылъ хьэлэмэтыр ар щалъхуа Хэкум къыщыдок

ШУРДЫМ Динэ.

ЕгъэджакІуэр ящыгъупщэркъым

джакіуэ. Хэку зауэшхуэм и вете- абы. ран, «ЦІыхубэ егъэджэныгъэмкІэ жьыхьым и 6-м фэеплъ пхъэбгъу иджырей художник къыщыхузэІуахащ ар щыпсэуа Налшык къалэм. Лениным и цІэр зезыхьэ уэрамым тет унэ №45-м. Ар къызэрагъэпэщащ сурэтыщі гъуазджэмкіэ егъэджакіуэ ціэрыІуэр къызэралъхурэ илъэси 100 зэрырикъум и щіыхькіэ.

1962 - 1973 гъэхэм Ткаченкэ Андрей щыпсэуа унэм деж Іэтащхьэ Іэхъуэхъу Теймураз зэщызэхуэсахэм ягу къагъэкІыжащ сурэтыщі ныбжьыщіэ миным щіигъум я егъэджакІуэ, республикэм и щэнхабзэм и тхыдэ напэкіуэціхэм зи цІэр дыщэ хьэрфхэмкІэ хатха. республикэм и къуэ пажэм, художник ціэрыіуэм и гъащіэмрэ гуа-

Ткаченкэ Андрей 1924 гъэм мэлыжьыхьым и 6-м Краснодар крайм Я егъэджакіуэр ящыгъупщэркъым хыхьэ Плоская станицэм къыщалъ- икІи куэдым я дежкІэ ар щапхъэщ, хуащ. «ЩІыхь» орденым и ещанэ нагъыщэр, «Хэку зауэшхуэ» орденыр тlэунейрэ, «Кавказыр шхьэхуит и уэрамым, сурэтышl гъуазджэхэм- бийм къыlэщlахыжа нэужь, къукъызэращІыжам папщІэ» медал- кІэ музейм зэрахьэ. Сабийхэм я лыкъу здищІэм уІэгъэ хъури, 1943 хэр, «Хэку зауэшхуэ» медалым и дунейпсо махуэм ирихьэлІэу, Щэн- гъэм къигъэзэжащ! ещанэ нагъыщэр, нэгъуэщ дамы- хабзэмк э министерствэм абы и КъБР-миц Іыхубэ сурэтыщ І Бгъэжь-

КъБАССР-м щіыхь зиіз и егъз- гъэ лъапізхэр къыхуагъэфэщащ ціэкіз Кавказ Ищхъэрэм щы-

КъБР-м сурэтыщІ гъуазджэмкІэ и отличник» щІыхьыцІэр зыхуа- япэ профессиональнэ егъэджа-гъэфэща Ткаченкэ Андрей мэлы- кІуэм и гъэсэнщ республикэм и ІэкІуэлъакІуэхэр. КъыжыІапхъэщ, абы щыщу 12-р ХудожествэхэмкІэ Урысей Академием, пщІы бжыгъэхэр УФ-м и СурэтыщІхэм я зэгухьэныгъэм зэрыхагъэхьар, ахэр сурэтыщі, жылагъуэ лэжьакіуэ ціэрыіуэ зэрыхъуар. я егъэджакіуэм и ціэр хэм ягу къагъэкіыжыху ар зэрыжыжьэ зэрыщагъэІуар.

Налшык къалэ администрацэм и хыхьэр къыщызэІуихым и псалъэм къыхигъэщащ Ткаченкэ Андрей цІыху пэжу, гуапэу, егъэджакІуэ Іэзэу зэрыщытар.

- Курыт еджапІэхэр къызэхикІухьурэ сурэт шІыным зэфІэкІ иІэу гу зылъитэ ныбжьыщІэхэр зэхуишэсурэ иригъаджэрт. И гъэсэнхэр иджы сурэтыщі ціэрыіуэ хъуахэщ. - жиlащ Іэхъуэхъум.

- Ткаченкэ Андрей и цІэр Налшык

псэухэм папщІэ зэпеуэ гъэ къэс къызэрызэригъэпэщым псори фыщыгъуазэщ. Ар егъэджакІуэным къыхуигъэщІат! - жиІащ КъБР-м щэнхабзэмкІэ и министр Къумахуэ Мухьэдин.

КъБР-м егъэджэныгъэмкІэ министр Езауэ Анзор жиlащ Ткаченкэ Андрей республикэр зэрыгушхуэ цІыхухэм зэращыщыр, абы и ціэмрэ и Іуэхущіафэхэмрэ ціыхупсэунур.

Налшык къалэм и Ветеранхэм я советым и унафэщІ Абдуллаев Мустэфа игу къигъэкІыжащ Андрейрэ абырэ зэрызэрыцІыхуар, зэныбжьэгъуу зэрыщытар, сабийхэр фІыуэ илъагъуу, езыми и гъэсэнхэм пщІэ къыхуащІу къызэрыгъуэгурыкІуар, зауэм щызэрихьа ліыгъэм папщіэ абы дамыгъэ лъапІэхэр къызэрыхуагъэ-

Ткаченкэ Андрей и ныбжьыр 1942 гъэм илъэс 18 щыхъум, Хэку зауэшхуэм езыр-езыру кІуат. ФІыуэ илъагъу Къэбэрдей-Балъкъэрыр

нокъуэ Заурбэч. - Академик, цІыхубэ художник дапщэ игъэса абы! ЕджапІэ нэхъыщхьэ куэдым яхузэфІэкІыркъым апхуэдэ!

ПэкІум хэтахэм удз гъэгъахэр щагъэтІылъащ фэеплъ дапхъэр зыхрагъэубыда блыным деж.

Налшык къалэм и Сабий художественнэ школым и унафэщі Зэхъуэхъу Валерэ къытеувы ащ Андрей и дуней тетыкlам, псалъэм папщіэ, и гъащіэкіи гуащіэкіи щытхъу къилэжьами, лейуэ абы тепсэлъыхьынауэ фіэмыфіу, уеблэмэ укіытэу зэрыщытам.

Ткаченкэ Андрей и къуэ Александр фіыщіэ яхуищіащ и адэр илъэс 60-кІэ щыпсэуа унэм фэеплъ пхъэбгъу фІэзыдзэну къыхэзылъхьа республикэм и Іэтащхьэ Кіуэкіуэ Казбек, Налшык къалэ администрацэм и унафэщіым, пэкіум къекІуэлІахэм, псалъэ гуапэхэр хужызы ахэм.

Зэіущіэм къыщыпсэлъащ Пятигорск епархием Налшык щи э округым и члисэхэм я благочиннэ, протоиерей Бобылев Андрей, сурэтыщІ Сурхайханов Ибрэхьим.

> ТЕКІУЖЬ Заретэ. Сурэтхэр Къарей Элинэ трихащ.

хъуауэ, ауэ абыкІэ Фазылов • УФСБ-м къет Къэрал мылъкум

Урысей ФСБ-м и Управленэу КъБР-м щыІэм и лэжьакіуэхэм, экономикэм ехьэліа щіэпхъаджагъэхэм пэщіэт Іуэхухэр ирагъэкІуэкІыу къызэпаудащ «Дорремстрой» коммерцэ Іуэхущіапіэм и лэжьакіуэ Арамян А. Р. ищ а хабзэншагъэр. Ар куэду хэІэбащ «ГъуэгуфІ шынагъуэншэхэр» лъэпкъ проектым хуаутІыпща ахъшэм.

тэІэбащ

ЗЭРАУБЗЫХУАЩИ, абы КъБР-м и Дзэлыкъуэ щІыналъэм и гъуэгухэр зэпэш шІыным хуэунэтіа лэжьыгъэ зэфlаха хуэдэу акт нэпцІхэр нэхъ пасэу игъэхьэзыращ.

Дзэлыкъуэ район судым и унафэ къару зыгъуэтам ипкъ иткІэ, Арамя́н А. Р. УФ-м и УК-м и 159-нэ статьям и 4-нэ Іыхьэм къыщыхьа щІэпхъаджагъэр зэрилэжьамкІэ къуаншэу къалъытащ. Абы условноу тралъхьащ илъэситІрэ ныкъуэрэ.

Дисанэ и ехъулІэныгъэ

Гъатхэпэм и 28-м Обнинск къалэм щекіуэкіащ еджакіуэхэм я «Щіалэгъуэ. Щіэныгъэ. Щэнхабзэ» XXXIX-нэ уры-

сейпсо зэхьэзэхуэ. «Урысейр гум илъу» Іуэхум ипкъ иту щэнхабзэмкіэ Президент фондым къызэригъэпэща а зэхьэзэхүэм ди лъахэгъу пщащэм 1-нэ увыпіэр къыщихьащ. КЪЭБЭРДЕЙ-БАЛЪКЪЭРЫМ къыбгъэ-

дэкіыу абы хэтащ курыт еджапіэм щіэс-хэм я «СИГМА» XXXIII-нэ щіыналъэ зэхьэзэхуэм щытекІуахэр. Зэпеуэм и лъахэхутэ ліэужьыгъуэм дихьэх ди щіалэгъуалэу урысейпсо зэпеуэм хэтахэм Къэбэрдей-Балъкъэрыр екlурэ ещхьу къагъэлъэ-гъуащ икlи 1-нэ, 2-нэ увыпlэхэр къахьащ. Инарыкъуей жылагъуэм и курыт еджа-піэм щіэс Шэру Дисанэ «Инарыкъуей шІыпІэцІэхэр» зыфІища лэжьыгъэм

литературэмкіэ егъэджакіуэ Хьэрэдурэ Эммэщ. Дисанэ къыхуагъэфэщащ медалрэ

ехъуліэныгъэшхуэ щиіащ зэхьэзэхуэм. Пщащэр зыгъэхьэзырар адыгэбзэмрэ

щІыхь тхылърэ. ФЫРЭ Анфисэ.

• ЩІэблэ

Гъатхэ лэжьыгъэхэм пэрытш

Налшык и «Горзеленхоз» лъэс зекlyaпlэм и гупэр сыт хэсапlэхэм ну епэр зэмыфэгъухэр мы палъэм **махуэхэм къыщагъэщІэ**- щІыхурэ

зэхэкlыпlэм тет «Махуэ- пэхэр **гъэпсым»**. **Апхуэдэ етіуа-** щхъуантіагъэхэр къыхах. нэр здэщыІэр ХьэтІохъущокъуэм и жыг хадэрщ, хэм ауэ ари япэ гъэгъахэм уакІэлъыплъынуи зэкІэ поплъэ. къым. ЗЭРЫФЛЪАГЪУЩИ, ди щыхьэрым и щІыпІэ щхьэзезыхьэ

хуэхэм илъэс къэс гъэгъатюльпанхэм, георгинэхэм, маргариткэхэм я хьэсэ дахэхэр. Ахэр итащ Щоуэрамхэм, Лениным и про- зантемэхэми зыхуэдэнур зэкІэ лэжьакІуэхэм я щэхущ. Дауэ мыхъуми, накъыгъэм и махуэшхуэхэм ирихьэл э ахэр къызэщІэрыуэнущ, сыт щы-

дахэу. чемпионхэм

гъуи хуэдэу Налшык ягъэ-

жьыгъэхэм пещэ. Къала- хэм я хэсапіэщ - ихъурея**щхьэм и утыкухэр зыгъэ**- гъым екlупсу удзыпцlэм дахэ удз гъэгъа хэсапіэхэм хэшіыхьа клумбэ лъахъ**языныкъуэхэр иджыпсту-** шэхэм тхьэмпэ цlыкlухэр кіз нэщіщ. Гъз псом хэты- къыщыхэщащ. Ахэр мазэ къриубыдэу тхьэмбылыфэу рэщіэжащ Головком и гъэгъэнущ. Абыхэм яхэт ціэр зезыхьэ уэрамымрэ шарышхуэхэми мы махуэ-Лениным и ціэр зезыхьэ хэм хуэпіащіэркъым. Гъэкіэ уэрам нэхъыщхьэмрэ я абыхэм папшІэ зи тхьэмщхъуэкІэплъыкІэ Абыхэм щІыпІэр зэрагъэдакъищынэмыщІауэ, нэхъ тыншщ икІи хэгъукІыр-Апхуэдэ Гэрамэ щхъуантІэхэм фыщрихьэліэнущ Хъураным и ціэр уэрамым хуэзэ хэм я зы дуней къыщоунэху. скверми, фэтэр куэду зэхэт Иужьрей илъэсхэм диlащ унэ бжэlупэ гъэщіэрэщіахэ-

МИ. Горнэ хьэблэм и архитектурэ гъэпсыкІэм екІуу джэнцІыкІумрэ Лермонто- гъэгъахэри щыхасэ: георвымрэ я ціэхэр зезыхьэ гинэхэр, гладиолусхэр, хризэкъуэтІаспектым и щіэдзапіэм хуэ- къуэрэ уарохьэліэ. Абыхэм зэу. 2024 гъэм и гъэгъахэр я лъэдий кlыхьхэр йокly къат куэду зэтет унэ лъагэ-«Горзеленхоз»-м и лэжьа-

кІуэхэм клумбэ къэс гъэкъэбзауэ, мащІэу гъэщэбэжын фІэкІа хуэмейуэ, гъэ щІагъэкІ. Аращ гъатхэ лэжьыгъэхэри псынщІэу къешіыхькіэ къызэрагъэпэща хьэліа щіэхъур. Удз гъэгъа

я шытыкІэр Іуэхущіапіэм гъатхэ лэ- шыгъуи удз лъахъшэрыкі- къатщтэмэ, иджы хуэдэу ахэр зыхуей хуэзауэ куэд лъандэрэ къэхъуакъым - ди республикэр илъэси 100 щрикъум ирихьэлІэу япэ дыдэ зэіузэпэщ ящіахэм хиубыдащ ахэри: шІышІэ иракІутащ, къзухьхэр зэрахъуэкlащ. Къэнэжыр гъэгъахэм я хэсэнырщ. ИтІанэ налшыкдэсхэр поплъэ Тэрчокъуэм и цІэр зезыхьэ уэрамыр зыхухаха мэжджытжыгхэм я лъэс зекІуапІэм и гъатхэ теплъэм. Лэжьыгъэхэр иджыпсту къыщрахьэлІэ гъущІ гъуэгу станцым и Іэгъуэблагъэм и хэсапіэщіэхэм. гъэгъа ИгъащІэ лъандэрэ дежым иІа теплъэм зэуэ зихъуэжащ. Пасэрей клумбэшхуэр зыбжанэу зэкІэщІахри, абыхэм яхъуреягъкіэ тетіысхьэпіэ дахэхэр щагъэуващ, уэздыгъэхэмкІэ къагъэнэхуащ. Лъагэу иту щыта розэхэмрэ гладиолусхэмрэ я пІэм къиувэнущ ихъуреягъым ямылейуэ къыщыхэмыщхьэхукі удз гъэгъа лъахъшэхэмрэ арт дизайн щапхъэм ит клумбэ мыинхэмрэ. Ахэр георгианскэ гъэпсыкІэм иту абдежым щызэхэт ухуэны-

• Налшык

къалэ

ЛЪОСТЭН Музэ.

гъэ зыбжанэм зыкТи ены-

къуэкъуркъым, псэхугъуэ

гуэр ират мыхъумэ.

Цакъикъэ яхуэшэчыжакъым

«Победа» -Налшык» - 2:2 (1:0). Kaспийск, «Анжи Арена» стадионым. Мэлыжьыхьым и 8-м. ЦІыхуи 147 еплъащ.

«Победа»: Шиханматов, Кривдунов, Фазылов, Абдулаев, Идрисов, Абулашов, (Касабов, Абдулкадыров 71), Жигэ, Вагабов (Лабазанов, 84), Майсултанов, Кудбудинов.

«Спартак-Налшык»: Каркаев, КІэдыкІуей, Молэмусэ, Къардэн, Березов, Масленников (Блий, 84), Жангуразов (Селяев, 59), ХьэцІыкІу (Сэбаншы, 84), Хьэшыр (Лелюкаев, 70), Тобоев, Ліуп.

Судьяхэр: Иванов (Санкт-Нередькэ (Краснодар).

Топхэр дагъэк ащ: Вагабовым, 13 - (1:0), Хьэшырым, 58 (1:1), Хьэшырым 63 (1:2), Фазыловым, 90 (2:2).

Дагъуэ хуащіащ: Абулашовым. КІэдыкІуейм, Масленнико-

болымкіэ и етіуанэ лигэм и щіэм и бжыгъэр къыт-«Б» дивизионым и япэ хузэlухыну lэмалыфl дыдэ гупым хэт командэхэм ира- диlащ. Ди щlалэхэм углогъэкІуэкІ зэхьэзэхуэхэм и войм деж къыщата топыр ещанэ джэгугъуэм ипкъ ит- гъуэм и бгыкъум техуэри, кІэ, мэлыжьыхьым и 8-м къигъэлъеижащ, иужькІи, «Спартак-Налшыкыр» Хаса- гъуащхьэтетым ар зы Іэщ Іивюрт и «Победа»-м и деж убыдэжащ. щыдэджэгуащ.

А командитІыр нэгъабэ илажьэкъым, жыхуаІэращи, япэу тІэу зэхуэзауэ щытати - «Победа»-м и топджэгухэр зэм я деж дыщы эу къыт- кэщу абы иужь иту къытекіуат, бжыгъэр 3:1-уэ. щіэпхъуэри, напіэзыпіэм ди ИужькІэ. къэкІуауэ, 4:0-у хэдгъэщІэ-

Футболеплъхэми ІэщІагъэлІхэми я нэхъыбэм гъуэм еуащ, ди щіалэхэр иджырей зэlущlэм щlимы- абы еплъу щыту. Ди гъуадзэ щіыкіэ, «Спартак-Нал- щхьэтетми хуэщіа щыіэшыкым» текІуэныгъэр къи- къым. хьыну хуагъэфащэрт, ар нэхъ лъэщу, нэхъ зэщІэ- иухащ, зэІущІэм и бжыгъэм къуауэ къалъытэу. Уеблэмэ зрагъэхъуэжын гукъыдэжызэхьэзэхуэм и япэ Іыхьэр ди шхуэ командитіми ямыіэ щІалэхэм жыджэру ира- хуэдэу къыпщагъэхъуу. Адэгъэжьат: топыр нэхъыбэрэ кІэ джэгур нэхъыбэу щеяlыгът, хэгъэрейхэм я гъуэр кlуэкlaр губгъуэм и курыкъызэращтэн Іэмалхэр зэ- купсэрщ. кІэлъхьэужьу къызэрагъэпэщырт, угловойхэри, зэры- дэсхэм жыджэру ирагъэжаlэу, зэкlэлъыкlуэу «По- жьащ. Тхьэм ещlэ, команбеда»-м и штрафнойм дэм и тренер нэхъыщхьэ къыщыхатэрт, къэнэжар зыт Битокъу - топыр гъуэм дэгъэкІынырт. къажриІар, ауэ ди щІалэхэр

къапщІзу нэхъ псынщІз

хъуащ. ЙкІи абы фІы къри-

мыкІуэу къэнакъым. ЗэІv-

шІэм и 58-нэ дакъикъэм хэ-

ЛІуп Ислъам щраудри, су-

Ар Іэзэу игъэзэшІаш Хьэ-

Ди щіалэхэм зэіущіэм и

щІадзащ. Дакъикъэ зытхух

«Спартакыр» зэрытекІуам

къытедмыхьэж ды-

шыр Алан.

лжэгухэри

Зэхьэзэхуэм и 10-нэ дакъи-Петербург), Бахус (Красно- къэм ирихьэл/эу налшыкдэсхэм я капитан Хьэшыр сэмэгурабгъумкіэ Алан штрафной ихьэпіэм хуэзэу щраудащ. «Тезырыр» игъэзэщіэну топым бгъэдыхьащ ХьэцІыкІу Амур икІи ІэкІуэлъакІуэу ар къыхитащ, Кудбудиновым, ауэ абы япэ нэсащ хэгъэрейхэм я топджэгу Фазыловыр

топыр губгъуэм ири-УРЫСЕЙ Федерацэм фут- гъэкlащ. Абы иужькіэ, зэіу-

> Уэ ухуэмыхумэ, ар зыми Налшык ахэр гъуэр къащтащ: Масленниковым и лъакъуэм шІэзэрыхьа топыр къы эщахри, Вагабовыр мыгупсысэу

> > Зэхьэзэхуэм и япэ Іыхьэр

Eтlyaнэ Іыхьэри налшык Тимур абыхэм

Алихъан арэзытэкъым: ди штрафнойм къышыхата топыр шхьэкіэ къытхудигъэкlащ, зэlущlэм къыдыщІагъужа дакъикъиплІыр икІыным секунд закъуэ къэнэжауэ. Иужькіэ, судьям джэгүр къигъэувыlащ, зэlушІэр зэриухам къыхэкІыу. Сыт жыпІэн, зэкІи хьэщІа-

піэ ущыіэу зы очко къэпхьынри ехъулІэныгъэ гуэру къыщІэкІынщ, ауэ зы секунд фіэкіа къэмынэжауэ текІуэныгъэр щыпІэщІэкІым деж, укъыщыхагъэщІам нэхърэ ар нэхъ гуауэу зыхыбощіэ. Нобэкіэ ара хъунщ командэм и зэфІэкІыр, къарур здынэсыр, ауэ чемпионатым щІидза къудейуэ аращи, дыгугъэнщ ди щІалэхэм гукъыдэж нэхъыбэ дяпэкІэ къыдатыну.

Урысей Федерацэм футболымкіэ и етіуанэ лигэм и «Б» дивизионым и япэ гъэрейхэм я штрафнойм гупым хэт командэхэм мы махуэхэм ирагъэкіуэкіа аддьям пенальти къыдитащ, рей зэlущlэхэр мыпхуэдэ бжыгъэхэмкІэ иухащ: «Астрахань» - «Дружба» - 1:0, «Ростов-2» - «Ангушт» - 2:0, бжыгъэр зэхуэдэ ирагъэкъу- «Динамо-Ставрополь»

жат, ауэ абыкІэ зэрымы- «Легион» 1:3, «Кубань Холарэзыр къагъэлъагъуэу, я динг» - «Нарт» - 2:2, «СеебгъэрыкІуэныр нэхъ лъэш вастополь» - «Биолог-Ноящіащ. Дагъыстэным и топ- вокубанск» - 0:1. «Форте» хагъэзыхьын «Рубин» 0:1.

Къыкіэлъыкіуэ зэіущіэр нэхъыбэ дамыгъэкІыу, япи «Спартак-Налшыкым» щридищащ. Аргуэрыжу ар зы- гъэкІуэкІынур мэлыжьыхузэф Іэк Іар Хьэшыр Аланщ. хьым и 13-рщ. А махуэм абы Зэјущіэм хухаха зэманыр и деж къышригъэблэгъэи кІэ дыдэм нэсыху бжы- нущ Севастополым и «Сегъэр 1:2-уэ щытащ, ди вастополь»-р.

ХЬЭЩЫКЪУЕЙ Олег.

Къэбэрдей-Балъкъэрым футболымкіэ и щіымахуэ чемпионатым зэхьэзэхүэр зэрыщекүүэкүыр

Командэхэр	Дж.	Къ.	3.	ΦΙ.	T.	Ο.
«Рубин»	2	2	0	0	4-0	6
«Астрахань»	2	2	0	0	4-0	6
«Легион»	2	2	0	0	5-2	6
«Биолог-Новокубанск»	2	1	1	0	3-2	4
«Форте»	2	1	0	1	5-4	3
«Ростов-2»	2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2 2	1	0	1	3-2	
«Дружба»	2	1	0	1	2-2	3 3 2
«Спартак-Нальчик»	2	0	2	0	4-4	2
«Победа»	2	0	2	0	4-4	2
«Динамо-2»	1	0	1	0	0-0	1
«Кубань Холдинг»		0	1	1	3-4	1
«Динамо-Ставрополь»	2	0	1	1	3-5	1
«Алания-2»	2 2 2 2	0	1	1	3-5	1
«Нарт»	2	0	1	1	2-5	1
«Севастополь»	1	0	0	1	0-1	0
«Ангушт»	1	0	0	1	0-2	0
«Строитель»	1	0	0	1	0-3	0

НэхъыфІхэр ягъэпажэ

КъБР-м щыІэ МВД-м щызэхэтащ УФ-м и МВД-м и следственнэ органхэм я лэжьакіуэхэм я махуэм теухуа іуэху гуапэ.

Къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ министру КъБР-м щыіэ, полицэм и генерал-майор Крючков Вячеслав следственнэ къудамэхэм я лэжьак уэхэм ехъуэхъуащ я махуэмкіэ, узыншагъэрэ ехъуліэныгъэрэ яіэну зэригуапэр яжриіащ.

УнафэщІ-редактор ШИРДИЙ Маринэ

РЕДКОЛЛЕГИЕМ ХЭТХЭР:

ЖЫЛАСЭ Заурбэч (редактор нэхъыщхьэ), ЖьэкІэмыхъу Маринэ (унафэщІ-редактор), Къаншокъуэ Эллэ (жэуап зыхь секретарь), Къардэн Маритэ, Къумахуэ Аслъэн, НэщІэпыджэ Замирэ, Чэрим Марианнэ, Щхьэщэмыщі Изэ.

ТЕЛЕФОНХЭР:

редактор нэхъыщхьэм, секретарым - 42-56-19; унафэщІ-редакторхэм 40-48-54, 40-06-33; жэуап зыхь секретарым - 42-75-78; секретариатым - 42-22-66.

КЪУДАМЭХЭМ: политикэмкІэ, жылагъуэмрэ лъэпкъ Іуэхухэмкіэ - 42-22-86; къуажэ гъащіэмрэ экономикэмкіэ - 42-57-59; щэнхабзэмкіэ - 42-75-36; егъэджэныгъэмрэ щіэныгъэмкіэ - 40-15-31; хъыбарыщІэхэмрэ спортымкІэ - 42-22-88, 42-22-89; хабзэхъумэ Іэнатіэхэм ядэлэжьэнымкіэ - 42-60-53; зэдзэкlакlуэхэм - 42-21-88; корректорхэм - 42-22-66; компьютер ІэнатІэм - 42-26-41; сурэттеххэм - 42-63-64.

Газетыр 2016 гъэм дыгъэгъазэм и 19-м Печатым и хуитыныгъэр хъумэнымкІэ Къэбэрдей-Балъкъэр щіыналъэ іуэхущіапіэм ятхащ ПИ № ТУ07-00117-м щІэту.

КъыдэзыгъэкІхэмрэ редакцэмрэ я хэщіапіэр: 360030, КъБР, Налшык къалэ, Лениным и уэрам, 5

> Индексыр П 5894 Тиражыр 1.553 Заказыр №728

(12+)

Теддзэ тхыгъэхэм къыщыхьа бжыгъэхэм, къыщаіэта Іуэхугъуэхэм я пэжагъымкіэ ахэр зытхахэм нэсу жэуап яхь. Авторхэмрэ редакцэмрэ я Іуэху еплъыкІэр зэтехуэ зэпыту щыт-

Газетыр Іэ тезыдзахэм яхуэхьыныр и пщэ дэлъщ КъБР-м федеральнэ пощт зэпыщІэныгъэхэмкіэ и управленэм. Тел.: 76-01-28, 76-01-10

мы къыдэкіыгъуэм ЕЛЭЖЬАХЭЩ:

жэуап зыхь секретарым и къуэдзэ Джатокъуэ Марьянэ, коррек-Щоджэн Заирэ *(2,* нап.), Нэужьокъуэ Заирэ (1, 4-нэ

КомпьютеркІэ газетым и теплъэр ящіащ Ныр Саидэ, Щомахуэ Марианнэ

Сурэтхэм елэжьар Бицу Жан-

ДЫГУЛЫБГЪУ Жантинэ.

- СЛЕДОВАТЕЛЫМ и лэжьы-

гъэр гугъущ икІи жэуаплыны-

гъэшхуэ зыпылъхэм язщ. Абыхэм

я лэжьыгъэ къызэрымыкІуэм

щынэхъыщхьэщ ІэщІагъэм фІыуэ

хащІыкІыныр, законым тету

лэжьэныр, пщэрылъхэмрэ Хэкум-

рэ яхуэпэжыныр. ИпэжыпІэкІэ

сыт и лъэныкъуэкІи узэщІауэ

Іуэхум бгъэдыхьэным елъытащ

ціыху хэхам и гъащіэм и мыза-

къузу, хабзэм тет дэтхэнэ зыми и

зэпІэзэрытыгъэмрэ зэІузэпэщы-

гъэмрэ, - къыхигъэщащ минист-

къулыкъум и ветеранхэм, щіыхь

зыпыль хабзэр зэф Іэзыгъэува-

хэм, следователь ІэнатІэм пэрыу-

вагъащІэхэр я лэжьыгъэм хуэІэзэ

Къалэнхэр фІыуэ зэрагъэза-

щіэм икіи я махуэр зэрагъэлъа-

пІэм къыхэкІыу, КъБР-м щыІэ

МВД-м и ЩІыхь, республикэм

къэрал кіуэці Іуэхухэмкіэ и мини-

стрым и фІыщІэ тхылъхэр иратащ

къыхэжанык а лэжьак Гуэхэмрэ

къулыкъум и ветеранхэмрэ.

хъунымкІэ ноби ядэІэпыкъухэм.

Псалъэ гуапэхэр абы яхужи ащ

«Издательство «Южный регион» ООО-м щытрадзащ.

357600, Ставрополь край, Есэнтіыгу къалэ, Никольскэ уэрам, 5-А

Газетым Іэ традзэн хуейщ сыхьэт 20-м, щытрадзар сыхьэт 20.00-рщ.

Зы илъэсым газетыр 156-рэ къыдокі.